

TALVISOTA KUHMOSSA

POHJOIS-SUOMEN RYHMÄN ESIKUNNAN SOTAPÄIVÄKIRJA

Alkuperäisestä sotapäiväkirjasta luettavaan muotoon muokannut

Matti Halonen 2014

P 1815**P-SRE****SOTAPÄIVÄKIRJA**

21.10.1939	19.00	Eversti Viklund kävi Lieksassa tarkastamassa joukkoja. Rv.E:n (Rajavartiolaitoksen esikunta) henkilökunnan ensimmäinen osa matkusti Helsingistä Kajaaniin.
8.10.1939	22.20	
9.10.1939	10.27	Saapui Kajaaniin. Esikunnan tähän osaan kuuluivat: Eversti Viklund Kapteeni Rautavaara Viestipäällikkö Raila Kanslia-apulainen, neiti L Salminen
	11.19	Kapteeni Vihma lähti Lieksasta.
	22.20	Rv.E:n (Rajavartiolaitoksen esikunta) henkilökunnan toinen osa matkusti Helsingistä.
10.10.1939	10.27	Saapui Kajaaniin. Rv.E:n toiseen osaan kuuluivat: Kenraalimajuri Tuompo Indententti Heiskanen Luutnantti Salske Reviisori, neiti Lehto Kanslia-apulainen, rouva Alho Kanslia-apulainen, neiti Gyllenbygel
	18.00	Rv.E oli järjestetty toimintakuntoon.
11.10.1939	12.00	Kenraalimajuri Tuompo piti Rv.E:n upseereille puhuttelun.
	15.00	Kapteeni Rautavaara ja kadettialikersantti Setälä lähtivät Lieksaan.
	17.18	Kapteeni Vihma saapui Kajaaniin.
12.10.1939	06.00	Kenraalimajuri Tuompo ja luutnantti Salske lähtivät Lieksaan.
13.10.1939	07.30	Kenraalimajuri Tuompo ja luutnantti Salske palasivat Kuhmosta.
15.10.1939	06.00	Kenraalimajuri Tuompo ja luutnantti Salske lähtivät Suomussalmelle.
16.10.1939	11.30	Kenraalimajuri Tuompo ja luutnantti Salske palasivat Kuusamosta joukkoja tarkastamasta.
27.10.1939	09.00	Kenraalimajuri Tuompo antoi käskyn reserviläiskeskuksen miesten lomauttamisesta.

	13.00	Kenraalimajuri Tuompo piti reserviläiskeskuksen miehille pääkatselmuksen.
18.11.1939	12.00	Sisäministeri Kekkonen tarkasti yhdessä kenraalimajuri Tuompon kanssa Kajaanissa olevat joukot, jotka suorittivat ohimarssin. Välittömästi sen jälkeen lähtivät ministeri Kekkonen ja kenraalimajuri Tuompo tarkastamaan muita harjoituskeskuksia.
21.11.1939	14.00	Kenraalimajuri Tuompo ja luutnantti Salke palasivat tehtyään ministeri Kekkonen seurassa tarkastusmatkan Lieksaan, Kuhmoon ja Suomussalmelle.
28.11.1939	17.10	Vihollinen on ylittänyt valtakunnanrajan Petsamossa ja vienyt siellä olevan kolmemiehisen tähystyspartion mennessä rajan taakse.
30.11.1939	00.02-00.20	On ilmoitettu harjoituskeskuksiin, että Venäjä on katkaissut 29.11.klo 22.30 diplomaattiset suhteet maahamme. Hälytysvalmiutta on tehostettu.
	07.00	Vihollinen on hyökännyt Kivivaaran vartion kimppuun 20 miehen voimalla. Oma vartio vetäytyy. Yksi mies on kateissa.
	07.18	Vihollinen on hyökännyt rajan yli Vaitolahteen. Oma vartio vetäytyy Kervantoon.
	08.20	Venäläiset ovat ylittäneet rajan ...järven (eps) eteläpuolella, Pusurinjoen kohdalla, sekä Inarin vartion kohdalla parin joukkueen vahvuisena vahvistettuna kranaatinheittimellä. Omat partiot ovat taistelussa. Viholliselta on kaatunut 4-5 miestä.
	09.00	Raatteen suunnalta kuuluu kivääriammuntaa. Yhteys Likoharjuun on poikki.
	09.32	Os.13/Ka.HK:n konekiväärit on määrätty it-asemiin.
	09.35	Vihollinen on vallannut Kalastajasaarenon. Pääosa omista voimista on saatu laivoilla Petsamoon.
	09.45	Vihollinen on ylittänyt rajan Kuusijärvellä noin 10 miehen vahvuisella partiolla. Suunta luoteeseen.
	09.45	Viisi tiedustelulentokonetta Petsamon yläpuolella.
	10.00	Koskee komennuskautta Liinahamarissa.
	10.00	Vihollinen on ylittänyt rajan Laarasjärvellä, Saijärvellä ja Kuossajärvellä.
	10.15	Vihollispartio on tullut Raatteen vartion, samoin Raatejärven pohjoispuolitse. Lehtovaaraan on tullut Lonkan suunnalta puolijoukkuetta vihollisia.
	10.30	Liinahamarissa ovat pommikoneet ampuneet taloja ja autoja.
	10.45	Kaksi pommikonetta kasarmin yli Parkkinassa.
	10.55	Kymmenen pommia putosi vuonoon Trifonassa. Liinahamarissa on ammuttu lentokonetta huonolla menestyksellä.
	11.20	Kolme vihollisen lentokonetta on pommittanut Kemijärveä osumatta.

- 11.25 Vihollinen on ylittänyt valtakunnanrajan Hankivaaran kohdalla Kurtilla.
- 11.45 Annettu määräys, että 2./Os B:n on lyötävä takaisin Inarissa yli tullut vihollinen ja yksi komppania Os. B:stä autoilla Hattuvaaraan.
- 14.00 Kaksi sotalaivaa etäällä (Nurmeussätin ?) ja Vuorengin edustalla. Jäämeri on yrittänyt Pummankiin, mutta on palannut takaisin lentokoneiden ahdistamana.
Lentokone havaintoja Salmijärvellä, Heteojalla ja Nautsissa.
- 14.25 Vihollinen jatkaa hyökkäystä Inarin suunnalla. Oma vartio on vetäytynyt Liettavaisenahon luokse. Kivivaaran vartio on vetäytynyt A-puolustuslinjan taakse. Särkkävaaraan on lähetetty yksi joukkue ottamaan yhteyttä.
- 16.20 Ko.HK:ssa on yksi joukkue siirretty Vuotunkiin ja vahvennettu joukkue Taivalperään.
- 16.54 Kuivajärven ja Viiangin osastot Saarivaaraan, josta tiedustelevat Kuivajärven, Viiangin ja Raatteen suuntiin.
- 16.55 Valtakunnan rajan ylittäminen on sallittua.
- 17.35 Joukkue vastassa Kuusijärven. Jonkeri vapaa, Kuusijärven suunnalla vihollinen on Havukassa, samoin Hukkajärvellä.
- 1.12.1939 06.30 Partiot rajan yli Roukkulaan ja Omeliaan. Vihollinen on edennyt Saunajärven suunnalla Löytövaaran tasalle. Pataljoona valmistautuu hyökkäämään. Kello 05.00 vahvat partiot lähtivät Kolvasjärvelle ja Koroppiin.
- 07.55 Tuutikylän vartio on kuullut rajalta liikettä. Yksi joukkue on Kortessalmella.
- 09.30 Osasto Kekkonen on Miinoan suunnalla.
- 09.30 Lentäjän ilmoituksen mukaan tiellä Aimolahti – valtakunnanraja on kaksi kolonaa a´ 5 – 10 hevosta. Toinen on matkalla rajalle, toinen on palaamassa. Kev.K.tyk. ptri. neljä tykkiä m/02, on matkalla rajalle. Tiellä Aimolahti – Lentiira 5 – 10 autoa. Rajan läheisyydessä on verraten vähän jalkaväkeä. Ovat ulko tai sisämajoituksessa. Lentiiran – Aimolan tietä on käytetty paljon, se on väriltään ruskea. Rukajärvellä ja Ontrosenvaarassa on jalkaväkeä majoitettuna taloihin. Tiellä Repola – Ontrosenvaara ei kuljetuksia. Tietä on käytetty vähän.
- 10.00 Vihollinen on edennyt Kuhmon suunnalla Losoon.
- 10.40 Viholliskomppania on yhä etenemässä Hattuselkosesta lounaaseen Änäkäisen länsipuolelle.
- 11.00 Inarin suunnalla on kova vihollisvastus. Ampuvat kranaatinheittimellä. Omat joukot ovat Kuotilammella.
- 11.47 Taistelu jatkuu. Omat voimat ovat saaneet vahvistusta ja pitävät puolijaan.
- 12.00 Petsamossa vihollinen on vallannut Kaakkurin kylän. Hävitystyöt on toimeen saatu. Ei maihinnousuja.

- 13.00 Tiedustelu suoritettu tiellä Uhtua – Aittola klo 09.40 – 10.20 välisenä aikana, jolloin havaittiin:
1) Kahdessa eri paikassa kuormattuja autoja noin 10 kappaletta kummassakin.
2) Tyhjiä autoja noin 13 kappaletta erään taloryhmän kohdalla.
3) Noin 5 km rajalta maantien varrella kolme kenttätykkiä.
4) Tiellä liikkeellä rajaa kohti jatkuvana hajanaisena virtana yksittäisiä autoja, joukkoja ja hevosia pienemmissä ryhmissä ilman ajoneuvoja, myös ilman satuloita.
5) Kaksi komppanian suuruista marssirivistöä tiellä suuntana raja.
6) Tien varsilla telttamajoituksessa joukkoja, samoin taloissa.
7) Tie vilkkaasti liikennöity. Joukkoja on runsaasti liikkeellä.
8) Vuonninen vaikuttaa jonkinlaiselta keskuspaikalta. Esikunta/varikkoja?
9) Pudotettiin neljä pommia autoryhmiin.
10) Koneista ammuttiin joukkoja ja hevosryhmiä. Hevosia nähtiin kaatuvan. Koneita ammuttiin konekiväärillä kerran, jolloin toiminnassa oli kolme konekivääriä yhtä aikaa. Ei osumia. Kova lumipyry, pilvet ovat 50 – 100 metrin korkeudella.
- 13.06 Ratsupartio on nähty lähellä Suomussalmen kirkonkylää. Suunta etelään. Linnansalmessa kivääriltä. (?)
- 13.35 Vihollinen vetäytyy pois Saunajärven suunnalla. Etulinjassa olevaan komppaniaan ei ole yhteyttä.
- 13.40 Osasto Kontula autoilla Suomussalmen kirkonkylään.
- 14.40 Kiannankylää evakuoidaan. Juntusrannan osasto on vetäytynyt Linnasalmen länsirannalle. Kymmenen miestä on Keträssä. Piispajärven puhelinpartio on paikoillaan. Osastoa on kehoitettu aktiivisempaan toimintaan.
- 15.15 Eteneminen jatkuu Kuotinlammen seudulla, vaikkakin hitaasti. Kivivaaran suunnalla oli kosketus viholliseen klo 14.43. Eteneminen jatkuu.
- 15.50 Saunajärven suunnalla on noin pataljoonan vahvuinen vihollinen. Edessä ollut komppania irrottautuu.
- 18.00 Kuusijärven suunnalla omat joukot ovat vetäytyneet Saunajärven Kannakselle, jossa ovat asettuneet puolustukseen. Partio on käynyt valtakunnanrajan takana kohtaamatta vihollisen miehitystä. Keli raskas.
- 18.10 Mäntyniemessä pika-, ja konekivääriltä sekä valoraketteja. Kenttijärvelle yhteys on poikki.
- 19.15 Mäntyniemen partio vetäytyy Paanajärven pohjoispuolitse.
- 19.55 Suomussalmen Raatteen suunnalla on kello 14.00 alkanut hyökkäys keskeytetty klo 18.00 aikaan huonon kelin takia. Asemat ovat ennallaan.
- 20.01 Vihollisen hyökkäys Suomussalmen Raatteessa tien suunnassa klo 13.30 – 14.30 on torjuttu. Vaikutti väkivaltaiselta tiedustelulta.
- 20.35 Mäntyniemestä vetäytyvän osaston yhteys on edelleen poikki. Toimenpiteisiin on ryhdytty yhteyden saamiseksi. Laukaustenvaihdon on kuultu uudistuvan.

Kenttijärvelle yhteys on edelleen poikki. Sen saamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin. Partio on lähetetty Hossaan.

- 21.20 Tuleva vihollisen komppania vahvuisena Vasalammen – Ahkio-ojan maastossa, ilman suksia. Petsamon suunnalla on komppanian vahvuinen vihollinen. Kunnalliskodin maastossa on 2 – 3 joukkuetta. Kaakkurissa Maattivuonossa on ylitullut vihollinen. Komppanian vahvuinen vihollinen on edetessään kärsinyt suuria tappioita.
- 22.30 Lieksan suunnalla joukot saavuttivat linjan 800 metsiä Hattuselkosesta etelään. Toiminta jatkuu Kivivaaran ja Inarin suunnalla. Osa pääsi Saarikitkan tasalle, osa(epäselvät sanat). Vihollisen vahvuus pataljoona jolla on runsaasti konetuliaseita. Omat tappiot olivat pienet. Vihollisella 50-60 kaatunutta. Hyökkäysvaunut ovat edelleen toiminnassa.
- 23.20 Petsamon suunnalla komppanian pääosat Naamaoivissa, Ylätunturilla on yksi joukkue ja Alaluostarilla puolijoukkue. Satamalaitteet ja laivat on hävitetty.
- 23.30 Vihollinen on tehnyt Nurmijärven suunnalla, Hattuselkosen kohdalla, voimakkaan vastahyökkäyksen. Omat joukot vetäytyvät.
- 23.40 RE:n käsky: Osasto Seitamo pitää asemansa taistelupartioilla varsinkin Palkinjärven eteläpuolitse. Päävoimat jatkavat hyökkäystä Kivivaaran suuntaan.
- Vihollinen Loson maastossa vahvoin voimin. Hukkajärven suunnalla 10 – 20 miehen suuruinen vihollispartio on käynyt noin 300 metriä rajan takana.
- 2.12.1939 00.15 RE:n käsky: Saunajärven Kannas on pidettävä, kosketus viholliseen taistelupartioilla.
- 00.30 RE:n käsky Suomussalmen päävoimat pitävät nykyiset asemansa. Reservi säilytettävä. Taistelupartiot Salmijärvelle ja Kuhmon tieltä Raatteen suuntaan.
- 01.59 Os.A on miehittämässä Änäkäisen asemia ja Os.B siirtymässä Nurmijärvelle.
- 03.54 Laklavaara – Laklajoki on hallussamme. Vanki on kuulusteltavana.
- 08.00 Jonkerin vartio on kuullut laukaustenvaihtoa Kieverrysjärveltä itään. Saunajärven Kannaksella on kosketus viholliseen. Taistelu illalla tapahtui Riihivaaran ja Kolvasjärven välillä. Taistelussa lienee ollut tiedustelua suorittava joukkue.
- 09.45 Vihollinen Saunajärven Kannaksella. Hukkajärvellä oma partio tuhonnut on tuhonnut yhden talon miehityksen.
- 09.45 Sallassa vihollinen on saapunut Uulantovaraan.
- 09.59 Partiot ovat toiminnassa Suomussalmen suunnalla. Aamulla oli vähäistä laukaustenvaihtoa.
- 11.20 Kuusamon suunnalla hyökkäsi 1.2 klo 17.30 konekiväärillä vahvistettu joukkue Mäntyniemeen. Kenttijärvelle hyökkäsi 1.2. klo 14.00 komppanian vahvuinen vihollinen. Omat partiomme ovat kosketuksessa viholliseen.

- 11.50 Ilmoitus Päämajaan, että vihollisen lyöminen Lieksan suunnalla olisi mahdollista, jos apua saataisiin. Tilanne Suomussalmella voi muodostua vaikeaksi Kiannanjärven jäädyttyä.
- 12.30 Nurmijärven suunnalla omat taistelu-uurtarit on vedetty Änäkäisen linjalle.
- 12.05 Mäntyniemenvartio on vahvistettuna Ruskeakallion itäpuolella. Kaksi partioita Kenttijärven suuntaan.
- 14.00 Haapanajärven ja Ison-Siikajärven välistä hyökkäsi noin joukkueen vahvuinen vihollinen, jonka eteneminen pysähtyi klo 13.22 Kariloukaslammen itäpäähän. Kenttijärvellä vihollinen on sytyttänyt kylän palamaan.
- 16.30 Kuhmossa on tähän mennessä kaatunut 1 upseeri, 1 aliluutnantti ja 4 miestä.
- 17.00 Kuhmossa Nuottivaaran pohjoispuolella on havaittu vihollispartio. Vihollinen liikehtii Saunajärven oikealla puolella.
- 19.15 Puraksen suunnalla on ollut taisteluita, jonka johdosta siihen suuntaan on lähetetty yksi joukkue vahvistukseksi. Kylmäjärveltä lähetetyt partiot eivät ole tavanneet vihollista.
- 20.30 Pistojoelle on hyökännyt joukkue vihollisia konekiväärillä vahvistettuna. Siikajärven suunnalla vihollinen on saavuttanut klo 15.00 mennessä Akson. Kenttijärvellä vihollisia on vahvistettu joukkue.
- 20.35 Vihollinen lähestyy Sallan suunnalla Nurmijärveä. Petsamossa on päivän aikana taisteltu. Vihollisia on komppania ja viisi konekivääriä.
- 21.30 Ala-Jongunjoen silta on räjäytetty. Saunajärven suunnalla vihollisella on käytössään pieniä tykkeitä, luultavasti keveitä tykkeitä, joita kuljetetaan moottoriajoneuvoilla. Saunajärven eteläpuolella on ollut vihollispartio. Korkanan suunnalla on käynyt 20 miehen vihollispartio, joka on torjuttu. Kaksi vihollista on kaatunut. Partio on palannut Koropin suunnalta, ei tavannut vihollisia. Roukkulan ja Omelian partiot ovat todenneet kahden kilometrin päässä valtakunnan rajasta varustetut asemat, jotka olivat miehittämättöminä.
- Sallan sijoitus: Joukkojen pääosat ovat Kelsin maastossa. Ontojoen asemassa on konekivääri, puolijoukkueella vahvistettu joukkue I:os Mikkolansalmella. Työt Paalajärven asemassa kuten ennen. Petsamossa osallistui tulitaisteluun Pets.K ja Kalajokea 150 miestä. Pääosat Majalassa. Porojärvellä työt on käynnissä. Huomenna työt Kuvernöörin ... (eps) ja Luukkajoki.
- 22.43 Suomussalmen suunnalla vihollisen suoritti klo 12.40 hyökkäyksen Raatteen tien pohjoispuolelta raskaitten aseitten avustamana. Torjuttiin helposti.
- 3.12.1939 00.15 Kivivaaran suunnalla saatu vanki on kertonut kuuluneensa Leningradin divisioonan rykmentti 528:aan, jota on vahvistettu tykkipatterilla a´ kuusi kuudentuuman tykkiä. Tuulivaaran kautta on tullut kaksi pataljoonaa ja patteri, sekä yksi pataljoona ilmeisesti Inarin suunnalta. Joukot olivat vangin kertoman mukaan olleet Tuulivaaran ja valtakunnan rajan välissä 8.11 lähtien korsuissa asuen. Varustamistöitä ei ole ko. suunnassa suoritettu. Rykmentti oli

perustettu Belovissa Tuulan kovernementissa. Olivat marssineet Kotskomasta rajalle.

- 09.05 Kuhmo
- 2.12 klo 17.00 – 3.12 klo 08.00 välillä tilanne ennallaan. Lehtovaaran suunnalta on kuultu hakkaamista. Silta-partio on räjäyttänyt Jongunjoen sillan.
- 09.06 Suomussalmi
- Os.A/Su.HK ilmoittaa, että on vilkasta laukaustenvaihtoa klo 04.00 – 05.00 ällisenä aikana. Samoin klo 06.00.
- 09.12 Hyökkäys Kelsinkaisten asemia vastaan Sallassa ja sivustahyökkäysyritys aseman eteläosaa vastaan yön aikana on torjuttu. Vihollinen on kärsinyt tappioita ja vetäytynyt Iso? (eps). Vihollisen vahvuus yli kaksi komppaniaa. Petsamossa yö oli rauhallinen. Kello 07.30 aikaan aloitti vihollisen, konekivääri sekä kranaatinheittimillä vahvennettu komppania hyökkäyksen, Majalan maastossa. Mereltä ei tietoja. Joukkue etenee S....järveltä (eps) Rajajoosopin suuntaa.
- 12.30 Suomussalmella, Raatteen tien pohjoispuolella on voimakas hyökkäys käynnissä. Vihollisella on konekivääreitä, kranaatinheittämiä tai jalkaväkitykkeitä. Pystyy puolustautuman. Puraksessa vihollinen on pysähtynyt. Osasto Lehto on jälleen käytettävissä eteläpäässä. Vihollinen on kello 11.50 saavuttanut Kiannaniemen itärannan.
- 12.45 Everstiluutnantti Kyander on saanut käskyn lähettää yhden joukkueen Suomussalmenkylään (eps) ja ilmoittaa K ... (eps) olevan siellä noin kahden tunnin kuluttua. Tilanne on rauhallinen. Raatevaara on vihollisesta vapaa.
- 13.30 Ilmoitus everstiluutnantti Kyanderilta, että sissijoukko, 20 – 30 miestä, on saapunut selustaan. Osastosta yksi upseeri on vangittu ja 10 miestä ammuttu.
- 14.20 Saunajärven suunnalla vihollinen hyökkää Alasenjärven pohjoispuolitse Louhenjoelle jonne pataljoonan reservi suunnattiin vastaiskuun varten. Saunajärven Kannaksella vihollinen ei hyökkää. Kiekinkosken kannaksella noin noin joukkueen vahvuinen vihollinen on etenemässä. Omat miehet vetäytyvät nyt Mäntyvaarassa. Vihollinen kiertää myös Pirttijärven pohjoispuolitse, jossa varustus on vastassa.
- 14.38 Värikki Elo ilmoittaa, että Suomussalmella Kiannon kylässä, Kuurtolasta viisi kilometriä pohjoiseen, on vihollisen ratsuväkipataljoona.
- 15.00 Noin 40 ratsumiestä ja vähän jalkaväkeä on Selkoskylän Koiravaarassa. Eivät laske kylän asukkaita pois. Kiannaniemeen on hyökännyt ratsuväkipataljoona kello 14.00.
- 16.00 Kivivaaran suunnalla oli ankaraa tykkitulta iltahämärän aikana. Vihollisen hyökkäys lyötiin takaisin. Inarin suunnalla Seitamon komppania on saanut vastahyökkäyksellä Kuotinlammen takaisin.
- 16.00 Sallan joukot 10 – 12 km Kairalasta itään, ovat vetäytyneet järven taakse. Kolme konekivääriä ja kantolaitteet on menetetty. Yö Kuusivaaran maastossa. Omat tappiot ovat, kuusi kaatunutta ja viisitoista haavoittunutta.

- 16.20 Käsky: Pataljoona Vehanen, paitsi yksi komppania ja konekiväärijoukkue, alistetaan everstiluutnantti Kyanderille Kokkojärvellä, jossa se puretaan autoista. Yksi komppania ja konekiväärijoukkue, jotka jäävät esikunnan käyttöön, majoittuvat autoineen Suomussalmen kirkonkylään.
- 16.30 Vangin kertoman mukaan Raatteen suunnassa on kaksi pataljoonaa, yksi pataljoona on kiertänyt muualle.
- 16.35 Käsky everstiluutnantti Kyanderille hyökkäyksen aloittamisesta 4.12 aamulla, painopiste vasemmalla. Osasto Vehasen kaksi komppaniaa ja kaksi konekiväärijoukkuetta alistetaan.
- 16.45 Everstiluutnantti Kyander
- Osasto Vehasen osat Kymjärveltä siirretään Saukkoon. Vänkä-Sopalaan lähetettyosasto alistetaan osasto Kyanderille ja se on vedettävä taaksepäin.
- Everstiluutnantti Kyander
- 17.00 Kuusamossa iltapäivällä vihollinen ylitti rajan Saarivaaran luona ja oli Kurvisen vartion paikalla klo 15.30. Vihollisen vahvuus on epäselvä. Piston kohdalla on vihollinen noin yksi kilometri vartiosta luoteeseen, jossa se suorittaa varmistusta.
- 17.00 Saunajärvellä näyttää vihollisen hyökkäys pysähtyneen, samoin myös Kiekinkosken suunnalla, jossa se on pysähtynyt Kiekinkoskelle. Vihollisen vahvuus on noin yksi komppania, ainakin yksi konekivääri ja yksi kranaatinheitin. Miinoan järven, Suomen puoleisella rannalla on käynyt partio, ei nähnyt jälkiä. Korkanassa on nähty 2.12 vihollisen partio, jossa oli ollut 20 – 25 miestä.
- 18.30 Kuhmo ilmoittaa klo 18.30 tilanteen: Entisen lisäksi ilmoitetaan, että Saunajärvellä vihollisen hyökkäys on pysäytetty, samoin Kiekinkoskella, jossa etummainen linja on Mäntyvaarassa. Er.os ja samoin Jonkeri ovat ennallaan.
- 19.00 Kiannaniemen suunnalla vänrikki Elo on kaatunut. Väpeli Heikkinen on 30 miehen kanssa Ensilässä. Kersantti Karttimo Palovaarassa joukkueen kanssa. Vänrikki Vuoristo on puolijoukkueen ja pikakivääriyhmän kanssa Kotilassa. Kuormasto onToukolassa. Vihollinen on majoittunut Kiannan kylään, mistä partioivat. Muutamia haa-voittuneita.
- 19.45 Er.P 16 on saanut käskyn lähettää yhden komppanian Tyräjärvelle ja sieltä tiedustelemaan Piispajärvelle itäinen ja Piispajärvelle läntinen.
- 19.50 Majuri Pallari ilmoittaa suorittavansa tehokasta tiedustelua Piston suuntaan. Yksi komppania on siirretty Aittokuun. Vartiot on vedetty taaksepäin linjalle Paanajärven länsipää – Torajärvi – Pukari – Härmä.
- 22.30 Kontula ilmoittaa Suomussalmelta: Karttimo ilmoittaa Kiannankylässä olevan kaksi komppaniaa jalkaväkeä, joukkueen verran ratsuväkeä, kaksi konekivääriä ja kranaatinheitin. Vaihtavat hyökkäysjoukkoja. (Otaksuma). Väpeli H. ei ole Ensilässä, vaan Palovaarassa. Airanne on myös siellä. Puistola Käpylästä etelään. Vuoristo siirtyy Käpylään. Selkoskylän osasto on hajautunut

partioihin, osa Saarijärvellä, Peurangan puhelinpartio Pyhäkylään. Väitetään "ryssän" partion etenevän Peurunkaan.

- 22.30 Nurmijärven suunnalla kello 14.00 – 16.00 vihollinen teki kiivaita hyökkäyksiä kärsien suuria tappioita. Os.17 ja B on vaihdettu osissa suojapaikkoihinsa, "ryssillä" on tykistöä, ei vaikutusta. Ruunaassa on partiotoimintaa. Inari (Seitamo, Palkinjärvi). "Ryssät" yrittäneet hyökätä. "Ryssillä" neljä tykkiä, jotka on menetetty "ryssille". Seitamo tuhosi vihollisen panssariauton ampumalla pitkiä sarjoja. Auto syttyi palamaan. Ruunaassa löydettiin ratsuväkimies, jolla oli tarkkuuskivääri, valopistooli ja kaasunaamari.
- 23.00 Kivivaaran suunnassa "ryssät" ovat hyökänneet kello 14.00 – 16.00. Lyötytakaisin. Inarin suunnalla ampunut vihollisen patteri vaiennettiin kranaatinheittimellä.
- 23.00 Sallan joukot ovat vetäytyneet Kulajärvelle. Taistelu-uurtarit ovat Marjaväärassa. Petsamossa joukot ovat Naamaovissa.
- 23.35 Sallassa saatu vanki kertoo: Sallan suunnalla toimii 5 – 6000 miestä, 20 hyökkäysvaunua, 20 tykkiä. Taisteluissa on 1500 miestä. Tie raja – Kurtti ja silta valmistui kahdessa vuorokaudessa.
- 23.35 Vuokkiniemen suunnasta on etenemässä 759 rykmentti, jolla on 20 kranaatinheitintä, ei tykkeitä. Vain ensimmäisessä pataljoonassa on konekiväärejä, muissa ei ole. Hevoset ovat jääneet Vuokkiniemeen uupumuksen takia. Huolto on huono, kolme päivää syömättä. Miehistö on kotoisin sisävenäjältä ja Ukrainasta. Vuokkiniemi – Raate välinen tie on huono, vain jäätyneenä se on autokulkuinen.
- 4.12.1939 01.13 Venäläisiä oli yön aikana kiertänyt Puraksen kautta puolustusaseman takaosaan noin komppanian vahvuinen osasto, joka tuhoutui niin, että jäi vain rippeet jäljelle metsiin. Vankeja: Yksi upseeri, kaksitoista aliupseeria ja miestä. Illalla, kello 20.00 ilmoitti puolustusaseman tukikohdasta 614 vänrikki Lahti, että pataljoonan vahvuinen vihollinen oli murtautunut puolustusasemaan noin 500 metriä levyisellä loholla. RE:n suostumuksella Mattilan linjalta irrottautuminen.
- 07.30 Kaikilla suunnilla rauhallista. Kello 07.15 oli vihollinen Saunajärvellä lyöty Lutjajoen taakse. Kranaatinheitinhyökkäys lakkasi vähitellen.
- 09.15 Yhteys Valamaan on poikki. Sieltä on kuulunut taistelun ääniä. Ei ole ilmoitettu naapureille.
- 09.25 Kuhmo suunnalla laukaustenvaihtoa, Kekkosen suunnalla on rauhallista, samoin Jonkerissa. Vihollisella ei ole suksia. Näyttävät vetäytyneen Lutjajoelta. Suunnalla on parempi liikkua jalan kuin suksilla.
- 09.30 Suomussalmella on ryhmä Aranteella. Kosketus viholliseen Kiannatien suunnalla. Muuten tilanne on ennallaan. Yksi ratsuhevonen ilman ratsastajaa on tullut Karttimon osastoon. Partio on saapunut kirkolle, kulkenut reitin Kiannaniemi Kylmäjärven eteläranta. Partio on todennut Juntusrannassa olevan osaston vihollisia, ei vahvuustietoa. Edelleen partio oli kulkenut Kumpuvaaran, Pärämön kautta Kiantajärven itärantaa kirkolle. Pärämön

- kohdalla idästä tulevalta polulta oli kuulunut rattaitten kolinaa. Tie Saalavaara – Pärämä on kesällä ja talvella ajoneuvokelpoinen.
- 10.00 Lieksassa, Valamajärvellä kello 08.30 hälytys. Oli näkynyt savua ja kuulunut laukauksia.
- 10.30 Valamajärven vartio on vetäytynyt Aittokosken suuntaan, jonne on lähetetty joukkue, varmistus on ollut Hattuselkoseen. Vihollinen on tullut Valamajärven eteläpuolitse.
- 10.30 Komppania Keränen on lähtenyt erikoistehtävään. Aittokosken maastosta on siirretty komppania kirkolle.
- 10.30 Kurvisessa vihollinen hyökkäsi pienellä partiolla rajan yli ja poltti tyhjän vartion. Kenttjärvellä on majoittuneena pieni vihollisosasto.
- 10.30 Petsamon suunnalla vihollinen Naamaovissa, partiotoimintaa. Sallan Suurikolla ei vihollisesta uutta.
- 13.25 Komppania Keränen on saapunut klo 10.30 Tyräjärvelle. Suunniteltu, että tämä päivä on lepoa ja tiedustelua tulevaa tehtävää varten. Yön aikana siirto puoliväliin, (Tyräjoen tienhaara) josta käsin toiminta varhain 5.12 aamulla. Tilanteen pakottaessa toiminta voi alkaa aikaisemmin.
2) Yhteys saatu Airanteeseen, joka vetäytyy viivyttäen Käpylään, aikoo tähän asettua pitempiaikaiseen vastarintaan.
3) Kontula lähettää lisävoimia kaksi konekivääriä.
- 14.15 Kuhmo ilmoittaa, että klo 10.00 alkoi Vartiuksessa taistelu, on hyökätty taloihin melkoisella voimalla, ehkä joukkue. Vartiuksen miehet ovat vetäytyneet (10 miestä) joen yli. Kovaa taistelua kädään käsikranaatein. Omia tappioita ei, vihollisia useampia.
Saunajärvellä on vihollisia kaatunut noin puolijoukkuetta. Ovat yrittelleet Saunasaareen, ehkä kymmenen kaatunutta.
- 14.15 Kello 13.50, Valamajärvelle jälleen yhteys.
- 14.35 Kiekinkoskella vihollinen on ampunut kolmentunnin ajan konekiväärillä ja kranaatinheittimellä. Eivät ole vielä hyökänneet.
- 14.40 Kiekinkoski ilmoitti edelleen, että Mäntyvaaran seuduilla on vaihdettu kiväärin laukauksia.
- 15.10 Edelleen, että vihollinen hyökkää. Mukana on jokin moottoroitu ase.
- 15.30 Suomussalmella kapteeni Kontula ilmoittaa, että osasto Airanne on kosketuksessa vihollisen kanssa. Taistelut ovat käynnissä klo 12.30 Kiannanniemen tien risteyksessä. Yhteys A-han on katkennut. Taisteluryhmä Vuoristo ottaa yhteyden Käpylästä käsin
- 19.30 Sallan joukkojen sijoitus on entinen. Petsamon joukot ovat Palovaaran maastossa. Joukkue Kalosjoen tien suunnalla, Vesijängän tasalla.

Kuhmon ryhmän sotapäiväkirja

4.12.1939 klo 15.00 – 6.12.1939 klo 13.00

- 4.12.1939 15.00 Viitataan yhteiseen sotapäiväkirjaan, joka on pidetty ajalla 8.10.1939 klo 22.22.20 - 4.12.1939 klo 15.00.
- 15.30 Kekkonen ennallaan.
- 15.40 Saunajärvellä tilanne on epäselvä. ”ryssät” tuntuvat nykyisin hyökkäävän iltahämärissä.
- 15.50 Kiekki jälleen rauhallinen. ”Ryssät” ovat Mäntyvaaran ja Korkean tienhaaran välillä.
Jonkeri on rauhallinen.
- 16.20 Luutnantti Peltola ilmoittaa torjuneensa Lutjanjoella vihollisen hyökkäyksen. Kuulostaa kuin ”ryssät” koittaisivat rakentaa jonkinlaisia siltoja. Tuntui kuin viholliset eivät mielellään olisi menneet hyökkäykseen ja että toiset ampuisivat takaa omiaan.
- 18.10 Yksi joukkue osasto Kekkosesta on lähetettävä autoilla Savelan seudulle, josta on suunnattava tiedustelu Lutjan suuntaan. Alistussuhteet järjestettävä.
- 19.15 Vihollinen Kiekinkosken suunnalla on Venäjänvaaran tienhaarassa. Kirkolta lähetetty joukkue on menossa sinne.
- 20.00 H. on saanut käskyn lähettää T-komppanian kirkolla olevat osat komppanian päällikköineen Kiekinkosken suunnalle ja asettaa Kirkonkylään reserviksi yhden joukkueen Kekkosien komppaniasta. Kirkolta on lähetetty kaikkiaan vajaa kaksi joukkuetta ja kaksi konekivääriä.
- 21.00 Kapteeni Hirvonen on saanut käskyn lähettää myös osasto Kekkosesta saapuneen joukkueen Kiekinkosken suunnalle.
- 23.09 Kapteeni Hirvonen ilmoittaa, että Kolvasjärvelle lähetetty partio on palannut kokonaisena. Partio tuhosi tullessaan Alasenjärven seudulla 20-miehisen venäläisen partion. Aikaisemmin ilmoitettu Pirttivaaran suunnasta kuullut laukaukset partiokin oli kuullut ne ja otaksuivat sen johtuneen ”ryssien” keskeisistä kahinoinneista. Partion toiminnasta myöhemmin tarkemmin.
- 5.12.1939 08.25 Kahakka käynnissä Viiksimon suunnalla, Korholan tien kohdalla.
- 12.50 Partio Hortling on kertonut menneensä reittiä Loso – Kylmäjärvi – Laamasenvaara - Kolvasjärven kangas. Väsymyksen takia jäivät kaksi kilometriä Kolvasjärveltä länteen. Teillä oli moottoriajoneuvo liikennettä, kolonnia ja mahdollisesti myös tykkejä matkalla rajalle. Partio palasi samaa reittiä. Kälkäsenjärvellä on tuhottu vihollisen kolmenmiehen partio. Vihollisella on huonot varusteet ja kahinoivat keskenään.
Partio Hortling ei ollut Riihivaarassa, joten Riihivarasta kuullut taistelut voivat olla ”ryssien” keskinäisiä välien selvittelyjä.
Koistilasta suuntaan 25-00 (Viiksimo) kuului klo 09.00 kovia räjähdyksiä nopeassa tahdissa, jatkui vaimeampana.

- 13.00 Kiekinkosken suunnalla ovat omat joukot vetäytyneet taaksepäin Vääräjoen tasalle. Osasto Kekkosesta on lähetty lisävoimia.
- 13.50 Osasto Ilomäki jättää jälkijoukot ja vetäytyy Rastin linjalle vihollista viivyttämään.
- 18.10 Käsky: I ja II pataljoonan on mukanaan tarpeelliset a-, ja r-tarvikkeet ym. välineet, siirrettävä heti autoja hyväksi käyttäen, alkupää n. 8 km Rastin tienhaarasta lounaaseen, hyökätäkseen Saunajärveltä Kuhmon suuntaan etenevän vihollisen sivustaan. Yhteys everstiluutnantti Ilomäkeen on otettava.
- 19.30 Hirvonen: Hiljaista. Irtautumissuunnitelmaa ruvetaan toimeenpanemaan. Vääräjokikin on jäänyt meille. Saunajärvellä on torjuttu vihollisen hyökkäys.
- 22.00 Kuhmon suunnalla vihollisen hyökkäykset on torjuttu Saunajärvellä. Kiekinkosken suunnalla vihollinen on edennyt Vääräjoelle saakka.
- 23.00 Vanki. Saunajärven suunnassa on pataljoona, kenttätykistöä, kranaatinheitin-heitin- ja kaksi hyökkäysvaunua.
- 6.12.1939 11.00 Saunajärven suunnalla etenevä vihollinen lienee vielä tällä hetkellä Klemetin talossa. Kosketus viholliseen on kadonnut, mutta otetaan uudelleen.

P 1817

Kuhmon ryhmä

SOTAPÄIVÄKIRJA

6.12.1939 – 19.2.1940

- 6.12.1939 11.40 Ilomäki viivytystaistelussa lähestymässä Sivakkaa.
- Prikaati Wuokon keskittäminen on käynnissä. Yksi pataljoona siirtyy Sotkamosta autoilla Kuhmoon. Muu osa prikaatista Nurmeksesta osittain autoilla Kuhmon suuntaan.
- 15.00 Vääräjoen suunnalla tilanne ennallaan. Kello 15.00 on saatu yhteys Nurmeksesta lähetettyyn komppaniaan.
- 15.20 Ilomäki on vetäytynyt Rastille. Tienhaara voi joutua vihollisen haltuun. Sen takana on puolustusasemat jotka 7.K pitää. Prikaatin keskitys tähän suuntaan on varmistettava. Valmius on ilmoitettava. Hyökkäys, ellei tilanne vaadi, vasta kun molemmat saadaan taisteluun.
- 15.40 Saunajärvellä saatu vanki kertoo: Saunajärvellä 337 rykmentti, komentaja Tshudilov. Sillä rintamalla sanoo toimivan neljä rykmenttiä, kuusi patteria keveitä tykkejä ja kaksi hyökkäysvaunua. Tehneet autotien Repolasta Saunajärvelle, jonne on kuljetettu joukkoja autoilla. Viime päivinä oli tullut

käsky, että lisävoimia ei saa käyttää Amerikan painostuksen takia. Tarkoittanee käyttöä siviiliväestöä vastaan.

- 21.25 Tilanne ennallaan
- 21.30 Everstiluutnantti Ilomäki: Oma lentokone suorittaa tiedustelua huomenna. Varottava, ettei ammuta omaa konetta.
- 7.12.1939 09.00 Kello 03.00 – 07.00 rauhallista kaikkialla, ainoastaan pientä laukaustenvaihtoa. Kiekissä tilanne ennallaan, samoin Saunajärven suunnalla, etummaisat osat Klemetin ja Kellovaaran välissä. Sumsan suunta ennallaan. Yöllä on lähetty Veijolalta oppaat. Salomies on lähtenyt ottamaan yhteyttä Kekkoosen. Hevososasto on pysähtynyt Ontojoella tauolle.
- 11.55 Saunajärven ja Lieksantien haarassa on vangin ilmoituksen mukaan noin 500 ”ryssää”. Vihollisen etummaisat osat ovat Rastin tienhaarasta Saunajärvelle päin.
- 12.30 Kapteeni Murole ilmoittaa, että vihollinen on nyt käytännöllisesti katsoen Rastinlinjan edessä. Kello 11.25 500 ”ryssää” 8 km Rastista.
- 13.25 Everstiluutnantti Ilomäki: III/Pr.W on siirrettävä autoilla Särkijärven tienhaaran maastoon. Varmistus Riihivaaran suuntaan.
- 14.47 Vihollinen Rastissa. Hyökkäys alkaa kuten on määrätty. Ryhmitys maaston määrää Vuokko. Salaaminen on tärkeää.
- 15.30 Kello 15.00 käyty etuvartiossa taistelu Ossipan talon luona Saunajärven tienhaaran lähellä. Paljon ”ryssiä” on kaatunut. Nuotiotulija näkyy Mämmelästä. Toistaiseksi Hankio on kateissa. Vihollisen eteneminen näyttää pysähtyneen. Kekkoosen suunnalta ei mitään, Sumsan suunnalta ei uutta. Sieltä on lähetty illalla kaksi partiota.
1) Viiksimon suuntaan
2) Lentiiran suuntaan.
- 19.00 Ilomäki: Ilmoittakaa linja, josta hyökkäys voi alkaa.
- 19.10 Yhteysohje on saapunut. Kaikki hyvin.
- 20.00 Saunajärven suunnalla on tulossa rykmentti.
- 22.30 Tilanne ennallaan.
- 23.15 Kolmannen pataljoonan siirtyminen klo 20.00 Petäjälammelle, jonka takamaastossa ja talossa majoittuminen. Kolmas pataljoona hyökkäysvalmiina klo 06.00, raskaat aseet ja kuormasto Jyrkänkoscilla. (Kuormasto ei ollut vielä saapunut Kuhmoon. III pataljoona kuljetettiin autoilla Hotakkaan noin klo 20.00. Loppuosien kuljetus alkoi vasta klo 24.00). Puhelinyhteys on ”Syden” kautta Petäjälammelle. Puhelinyhteys rakennettiin 8.12.1939 aamupäivällä Petäjälammelle. Lentäjistä on ilmoitettu. Rastin ja Vääräjoen asemat pitävät varmasti hyökkäyshetkeen saakka.
- X. III varmistus vahvasti hyökkäyksen aikana Luvelahden tasalle ja ottaa Klemetistä käsin yhteyden Vuokkoon.

- 8.12.1939 03.55 Ilomäki: Kolmannen pataljoonan hyökkäys ei saa alkaa ennen kello 09.00.
- 03.35 Kekkonen tiedustelee, onko vihollinen painostanut Vääräjoen suuntaan.
- 09.30 Kello 09.00 ilmoitettu, että Kokkoahon luona on taistelu käynnissä. (Kokkoaho on Mämmelän luona).
- 09.25 ilmoitettiin, että laukaustenvaihto hiljenee. Kolmas pataljoona myöhästyy. Ei saa yhteyttä prikaati Vuokkoon radiolla eikä puhelimitse Sotkamon kautta.
- 10.20 Luutnantti Kekkonen ilmoitti, että yksi hänen joukkueensa ylitti Vääränjoen sillan kohdalta. Vihollinen on kadonnut Väärältäjoelta. Joukkue jatkaa Kähkölään saakka ja tiedustelee lähimaastoa.
- 11.20 Lentokone BL 117 ilmoittaa 8.12 klo 09.55 Nurmijärven – Kivivaaran tien varrella on tulossa jalkaväkeä, ovat majoittuneena.
Kello 10.00 tiellä Kivivaara – Tuulivaara kaksi suurta kolonnaa joissa on noin 30 – 50 hevosta, suunta länteen.
Kello 10.00 Autokolonna, jossa on noin 15 autoa seisoo tyhjänä Kivivaaran tienoilla.
Kello 10.10 tiellä Tuulivaara – Repola suuria kolonnaa liikkumassa Kolvasjärven ja Tuulivaaran suuntaan.
Kello 10.15 Osmajärvi – raja tiellä kohti rajaa on liikkeellä useita hevoskolonnaa.
Kello 10.20 havaittiin tiellä Raja – Riihiniemi, Kälkäsenjärven kohdalla, ratsuväkeä ja pienempi osasto jalkaväkeä metsään majoittuneena. Jalkaväkeä ja kolonnaa, useita ja suurehkoja myös havaittiin.
Kello 10.25 Saunajärven kohdalla ja sen länsipuolella on suurehkoja jalkaväki-osastoja marssimassa länteen.
- Repolassa ja Kolvasjärvellä on suuria motorisoituja kolonnaa, osa tyhjinä parkkeerattuja ja osa kuormattuina. Kovan ammunnan vuoksi oli korkeutemme siksi suuri, ettemme voineet varmuudella todeta hyökkäysvaunuja. Vihollisen joukot vaikuttivat erittäin vahvoilta ja kolonnat suurilta. Mitään numerotietoja on vaikea antaa.
- Luutnantti O Kokko
- 12.30 Vihollinen on jättänyt Vääränjoen, Saunajärven suunnalla hyökkäys on käynnissä.
- 12.30 ”Paasi 2” on Latvian talossa kello 12.00 saanut seuraavat tiedot: Osasto ”Ahven” on edennyt ohi Latvianjärven, mutta vihollisosasto on jäänyt vasemman siiven ja Rastin väliin ja reservi on taistelukosketuksessa tämän osaston kanssa alueella Haaja – Peltola – Koistila. Tärkeimmät tiedot puuttuvat, joten on tiedusteltava.
- 13.20 Luutnantti Salske ilmoittaa, että Peltolan alueella tuntuu olevan käynnissä loppuselvitys ja Rastin suunnalta autetaan. Yhteys prikaati Vuokon pääosiin olisi saatava. Yhteys on saatu.
- 13.30 Mahdottomuus. Vuokko.

- 14.30 Ilmoitettu, että on saatu yhteys kolmanteen pataljoonaan, joka varmistaa Saunajärven suuntaan ja hyökkää kahdella komppaniolla vihollisen selkään Rastin suuntaan. Yhteyttä prikaati Vuokon päävoimiin ei ole saatu. (yhteys kyllä lopultakin saatiin, mutta (eps) väärin ilmoittanut? Viittaaan edelliseen huomautukseen).
- 14.40 Prikaati Vuokon päävoimat Leppiahon Sivakan suunnassa. Yhteyttä ei ole saatu. Reservi hyökkää Nurmeksen tienhaaraa kohti. Ollaan siitä noin kahden kilometrin päässä. Vihollinen ampuu kovasti kranaatinheittimillä. Osasto ilomäen yksi komppania etenee Klemetistä Saunajärven tienhaaraa kohden, yksi komppania varmistaa Luvelahden suuntaan.
- 15.15 ”Ryssä” pyrkii Saunajärveltä käsin länteen. Tykistö ampuu yli Klemetin omia joukkojaan. Painostus Klemetissä. Kolmas pataljoona on saanut määräyksen pitää Klemetti hallussaan, siihen saakka kunnes tilanne muualla selviää. Yhteys toimii.
- 19.00 Vihollinen on edennyt tänä aamuna tietä Sivakka – Pirttimäki viime i:n tienhaara. Viimeksi mainittu paikka on koko tällä tieosuudella sidottu klo 14.30. Vihollisen pääosasto on Mämmelän – Takalan alueella. Osasto ”Ahvenen”(Vuokon) rykmentistä klo 14.00: Ensimmäinen pataljoona on taisteluketussa Pirttimäki viime i:n tienhaarassa, lähellä Sivakan tienhaaraa. Saivat viholliselta yhden 38 mm tykin ja pari pikakivääriä. Kello 15.10 sai yksi konekiväärijoukkueella vahvistettukomppania käskyn puhdistaa Pirttimäki i:n tiehara. Kello 15.15 ”Ahven” on tehnyt päätöksen vetää toinen pataljoona pois Sivakan tienhaarasta myöhempää käyttöä varten.
- Kello 15.30 sain ilmoituksen vänrikki Hassiselta, ensimmäisen pataljoonan keskiosa on lyöty, pataljoona oli pakotettu vetäytymään jonkin matkaa. Kello 15.30 mennessä ei ”Ahven” ollut vielä saanut tätä ilmoitusta. Jatkan tiedustelua.
- 21.15 Prikaati on osallistunut taisteluun koko päivän ajan ilmoituksensa mukaan Leppiaho – Sivakka tasalla. Toinen pataljoona on Klemetin tasalla. Kapteeni Taube on kaatunut. Tällä hetkellä tilanne prikaatin suunnalla on osittain sekaisin. Luutnantti Halosen komppania on ottanut yhteyden prikaatin joukkoihin edeten suunnassa Rasti. Leppiaho tien eteläpuoli ei ole tällä hetkellä pataljoonan komentajan käsissä. Kolmas pataljoona on edennyt Klemetin tasalle, ei ollut järjestänyt huoltoaan. Pataljoona on pakotettu vetäytymään Klemetistä Mieronvaaraan, jossa ruokaili ja majoittui yön ajaksi. Pataljoona sekaisin. Pataljoonan komentaja ja osa pataljoonaa on vielä saapumatta Mieronvaaraan. Pataljoona Murole: Kolmas joukkue komppania Halosesta täysin kunnossa Rastin linjalla.
- 22.00 Saunajärven suunnalla omien saarrostaava hyökkäys on pysähtynyt pimeään takia. Nurmeksen, Saunajärven tienhaaran eteläpuolella tilanne on epäselvä.
- 22.00 Joukkoja on saatu kokoon aika paljon, miehet ovat väsyneitä, mutta mieliala on reipas. Tilanne näyttää verrattain valoisalta. Sivakassa ollut pataljoona ei ole vielä saapunut, mutta on saanut siirtymiskäskyn. Ilomäeltä on upseeripartio käynyt ottamassa yhteyden ”Ahvenen” kierteitse ja luvannut tulla huomenna uudestaan.

- 22.30 Koillissuunnalla toiminut pataljoona Kujala on kokonaisuudessaan koossa ja varmistettuna Koistilan ympäristössä. Pataljoona on ollut kello 08.00 lähtien tulitaistelussa ja joutunut välillä vetäytymään matkan kärsien. Omat tappiot ovat kuusi kaatunutta ja jonkin verran enemmän haavoittuneita. Pataljoona Veijolan, Sivakan pataljoona, koossa marssilla lepopaikkaan Lauvusjärven Kannakselle. Pataljoonan tappiot ovat yksi kaatunut ja muutama haavoittunut. Toiminta päivän kuluessa: Pataljoona on vallannut taistellen Sivakan tienhaaran seudut, kohdannut vihollisen, painopiste erikoisesti Leppiahon suunnalla ja myös Klemetin noin klo 18.00 aikoihin, jolloin vihollisen Sarkalassa olleet osastot yrittivät murtautua läpi, mutta yritys torjuttiin ja vihollinen kärsi tavattoman raskaat tappiot. Kaksi motorisoitua tykkiä, joista toinen oli Klemetin suunnalla, useita kone-, ja pikakivääreitä ja toistasataa kuollutta. Lisäksi yksi henkilöauto, jonka kone räjähti konekivääritulesta, viisi panssarivaunua, joista kolme oli Klemetin suunnalla. Pataljoonan komentajan arvion mukaan Sarkalan alueella olevat osastot on käytännöllisesti katsoen tuhottu. Pataljoona Veijola alkoi käskyn mukaisesti vetäytyä noin klo 19.00. Vankeja ei kumpikaan pataljoona ole ottanut. Vihollinen on ollut hyvää ainesta päätellen sen hyökkäyshalusta ja tavasta. Ilmoituksessa mainitut tiedot on saatu majuri Veijolalta, kapteeni Nurmelta, luutnantti Kajalalta ja Tuoviselta.
- 23.50 Osasto Salomies on edelleen hajallaan. Mieronahossa on pääosa pataljoonaa, mutta ainoastaan yksi upseeri. Pataljoonan komentaja ja komppanioitten päälliköt Mieronahossa olevaa lukuun ottamatta ja noin 150 miestä on tietymättömissä. Koetetaan ottaa yhteys. Opastamiseksi on asetettu partiot. Olen käsenyt Mieronahossa olevan komppanian päällikön ottamaan ohjeensa toistaiseksi kapteeni Muroleelta. Pataljoonan taistelukunto on huono. Paniikki oli vallalla hyökkäyksen aikana. Joukko ei ole huomenna taistelukuntoinen. Pataljoonan komentajaa odotetaan saapuvaksi.
- Jälkeen päin kommentoitu:
- ”Pataljoonan komentaja järjesti irtautumisen, joka lopussaan kävi päinsä vasta vastaiskun avulla ja suojasi pääosan vetäytymisen”.
- ”Olivat Petäjälammella järjestämässä varmistuksen ja haavoittuneiden evakuoimisen ahkioilla ja miesten vetämällä reillä. Yhteyttä ei ollut, koska Er.P 14 asettamat puhelinmiehet karkasivat pois puhelimeen”.
- ”Kolmas pataljoona taisteli Klemetissä ylivoimaista vihollista vastaan noin klo 11.00 – 18.00 välisenä aikana ja painoi kolmella kiväärikompanialla vahvennetun vihollisrykmentin noin kaksi kilometriä itään päin. Pimeään tultuakin osasto piti asemansa kunnes käskettiin irtautumaan. Oliko ilmoittaja Klemetissä taistelemassa? Se on mahdotonta, muuten ei näin päätöntä ilmoitusta olisi voinut syntyä! Pataljoona meni osittain sekaisin vasta taistelusta irrottautumisen jälkeen. Viittaa aikaisempaan huomautukseen. Pyydän vertaamaan kenraali Siilasvuon kirjaan Kuhmo talvisodassa”.
- 23.55 Nurmela: Hyökkäystä ei huomenna uudisteta. Tiedustelu-, ja harhauttamistoimintaa. Prikaati siirtyy puolustukseen.
- 9.12.1939 10.30 Kello 07.05 Kekkonen ilmoitti, ettei hän ollut saanut kosketusta viholliseen, vielä Venäjänvaaran – Raiskioahon tasalla.

Kello 09.00 vänrikki Kauko ilmoitti että Sumsan suunta on rauhallinen. Viiksimoon lähetetty partio ei ole vielä palannut.

Kello 09.30 Kekkonen ilmoitti, että Vääräjoen sillan takana olisi taas huomattu noin joukkueen vahvuinen vihollinen. Tarkemmat tiedot puuttuvat, otetaan selvää.

09.45 Murole ilmoitti, että vihollinen on avannut tykkitulen. Vihollisella on joukkoja suuremmassa määrin Maunulan – Koivuahon seuduilla ja on sen etummaisista osia Nurmeksen tienhaarassa. Lentokone avustaa.

- 10.30 Tänä aamuna on tavattu vihollisen osasto, jonka vahvuus on tuntematon, Tolkeen tiehaarassa, Tolkeeseen päin kuusi kilometriä. Selkä yhteydet ovat vaarassa. "Ahven" pyytää toimintaohjeita. Tarvitsee myös kiireesti tietoja pataljoona Salomiehen toiminnasta ja tuloksista.
- 10.50 Kello 09.30 Kekkonen partio palasi ja ilmoitti seuraavaa: Partio kulki tienvartta Polvelaan ja tapasi Selkäjoki – Kesselinjoki k:n välillä polun, josta arviolta noin joukkueen vahvuinen osasto oli kulkenut. Partio jatkoi Kesselinjoen vartta Kesselin tielle ja sitä pitkin Korkeaan, jossa tapasi vanhoja vihollisen jälkiä. Partio palasi Korkeasta tietä myöten ja tapasi Kähkölän tienhaaran "ryssän", joka tuhottiin. Näyttää siltä, että saunajärveltä päin olisi tullut noin joukkueen vahvuinen vihollisosasto ottamaan yhteyttä Vääräjoella olleisiin "ryssiin". Kekkonen koettaa saada tämän osaston tuhotuksi.
- 11.30 Yhteenveto: Saunajärven suunnalla vihollinen on kärsinyt huomattavia tappioita, menettänyt yli kaksisataa miestä kaatuneina ja muun muassa viisi panssariautoa, kaksi motorisoitua tykkiä, vihollinen on Rastin tienhaaran seuduilla.
- 14.00 Vihollinen on vielä Mämmelässä. Tänään aamuyöllä pienehkö vihollisosasto oli kosketuksessa, nyt se on vetäytynyt konekiväärijoukkoineen. Tolkeen suunta on epäselvä, voi olla erehdys.
Omat joukot: II pataljoona on lepovarmistettuna Koistilan – Latvajärven alueella. I pataljoona on hälytysvalmiina Kannaksella. Nurmela on valmistelussa päävastarinta-asemia Latvajärvi – Majarinvaara alueella. Prikaati Vuokon komentoporras on Karsikossa. Kapteeni Taube on kaatunut eilen uhkarohkeutensa vuoksi.
- 17.00 Vääräjoen suunta on vapaa vihollisista Korkeaan saakka.(Kesselin tienhaara). Partio jatkaa edelleen tiedustelua.
III pataljoona alkaa olla koossa. Tappiot ovat vähäiset, kolme kaatunutta ja kaksitoista haavoittunutta.
- Jälkikirjoitus:
"Oli jo koossa 8-9.12 välisenä yönä. Pataljoonan lääkärin ilmoituksen mukaan haavoittuneita oli 25-30 potilasta".
- 10.12.1939 08.10 Toistaiseksi rauhallista. Pienet osastot vain ovat toimineet. T-osastot ilmeisesti ovat vaihtuneet siten, että Suomussalmelaiset ovat Kuhmossa ja päinvastoin.
- 19.05 Rastin suunnalla ei uutta. Vilkaista partiointia. Klemetissä on tuhottu pieni osa vihollisen kuormastosta ja aiheutettu muitakin pienempiä tappioita. Kiekin suuntaan lähetetty partio totesi Omeliasta kilometri itään vihollisen etumaisen partion. (Noin joukkue). Sumsan suunta ennallaan.

- 23.25 Ensi yönä ei erikoisempia puuhia. Etsitään kapteeni Taubea. Partio Mämmelän suunnalla on tuhonnut noin 50 ”ryssää”. Päätellen hajanaisesta tykkitulesta, vihollinen vaikuttaa hermostuneelta.
- 23.30 Saanko lähettää partion Saunajärvelle kolmen vuorokauden matkalle heti.
- Vuokko
- 09.15 Kello 07.40 Kekkonen ilmoittaa ”ryssän” päävoimien olevan Kiekinkoskella ja etummaisat vartiot eilen ilmoitetussa paikassa, vahvuus tuntematon.
Kello 08.30, Salomies ilmoitti, että Mämmelän seuduilla on havaittu yön aikana vilkasta edestakaista autoliikennettä.
Kello 08.55 Murole ilmoitti ainakin noin pataljoonan verran vihollisia olevan Nurmeksen tienhaarassa.
- 09.15 Salomies ilmoitti, että tähystäjä on havainnut Mämmelän mäellä noin 200 metriä pitkän kuormaston ja pari joukkuetta vihollisia. Moottorin ääntä kuuluu Nurmestien haarasta. Äänestä päätellen ne ovat hyökkäysvaunuja, jotka ovat liikkeellä Nurmekseen päin. Ilmoitettiin Vuokolle, että varoo hyökkäysvaunuja.
- 10.35 Vihollinen hyökkää Rastia vastaan verrattain voimakkaan tykistön tukemana.
”Ahven”: Vihollinen toimii. Minkälainen tilanne? Voitteko avustaa.
- V.
- 12.50 Vihollisen kaksi hyökkäysvaunua läpäisi Rastin linjan. Kiireellistä apua.
”Ahven” (Vuokko)
- 13.10 Vihollinen on murtautunut Rastin linjasta. On hyökättävä vihollisen sivustaan viipymättä.
- 13.15 ”Sysi 2”: Vuoko on saanut määräyksen ja toimii.
- 22.00 Saunajärven suunnalla on irtauduttu Rastin linjasta. Omat joukot ovat vetäytyneet Hotakkaan.
- 22.54 Vuokko toimii kolmella vahvalla partiolla Sivakan, Mämmelän ja Rastin tien suuntiin sekä ampuu aamuyöllä kranaatinheittimillä mahdollisuuksien mukaan.
- 12.12.1939 00.43 Olemme vilkkaassa toiminnassa Rasti – Sivakka välillä. Tuhoamiset jatkuvat. Tilanne hyvä.
- 07.45 Yö rauhallinen. Siirtyminen tapahtui hyvin. Tappioista ei ole tietoa.
- V.
- Illtapäivällä, kello 16.00, hyökkäsi osasto Suninen kahdella komppanialla Varajoelle.
- 08.00 Ei uutta. Partiot eivät ole vielä palanneet.

- 12.00 Saunajärven suunnalla omat joukot ovat ainakin osillaan Rastin linjalla.
- 12.00 "Ahvenen" komppanian alistus "Holville" lakkaa. Komppania on kuljetettava "Holvin" toimesta "Ahvenen" määräämään paikkaan.
- 12.00 Tykki lähetetään mahdollisimman pian autoilla Lieksasta. Hevoset on sitä varten varattava.
- 12.00 Hyökkäys jatkuu, vastassa on suomenkielen taitoinen vihollinen.
- 12.45 Hotakan suunnalla vihollinen toimii hyökkäysvaunujen tukemana. Omat taisteluvartioidet perääntyvät. Vääräjoen suunnalla vihollinen hyökkäsi panssariautojen ja hyökkäysvaunujen tukemana. Taisteluvartioidet perääntyvät. Tyrävaaran linja on miehitetty.
- 13.00 1) Rastin suunta: Kapteeni Halosen komppania on menossa Rastille. Hotakan tienhaarassa on Huttusen joukkue ja vänrikki Kuokkasen suksijoukkue, yhteensä melkein komppania. Loput Er.P 14:sta on Lammasjärven ja Lentiiran suunnalla olevia lukuun ottamatta on Jyrkänkosken linjalla valmistautumassa puolustukseen. OP lepää. Vihollisen hyökkäysvaunut hyökkäsivät taas aamulla. Vihollisia on mahdollisesti Rastin varustuslinjalla.
- 2) Lammasperän suunta: "Ryssät" ovat Vääräjoella ja ampuvat keveillä kranaatinheitimillä ja konekivääreillä tuloksetta. Partiomme on liikkeellä tunnus-telemassa vihollisen vahvuutta.
- 3) Lentiiran suunta: Omat joukot Varajoella. Vihollisia ei ole ilmaantunut, hiljaista.
- 13.25 Yleinen hyökkäys huomenna tai ylihuomenna. Yksi pataljoona mahdollisesti "Ahvenelle" lisää, mahdollisesti myös Ilomäelle, jos taistelut Suomussalmella päättyvät onnellisesti. Valmisteluihin on ryhdyttävä.
- 21.30 Kuhmon suunnalla vihollinen valtasi hyökkäysvaunujen avulla Rastin puolustusasemat, mutta ei ole edennyt siitä edelleen.
- 13.12.1939 08.10 Eilisiltana myöhään todettiin jonkin verran moottoriajoneuvo liikennettä Rastin tiellä. Äänestä päätellen ne olivat todennäköisesti autoja. Aamulla Rastin tienhaarassa noin 100 metriä tännepäin, puron takana, on todettu vihollisketju.
- "Ryssä" eivät majaile enää avonuotioilla, vaan ne sammuttavat ne illalla. Yöllä vihollisen taistelupartio on yrittänyt murtautua ketjumme läpi Nurmeksen tien suunnalla, mutta epäonnistui.
- Venäläiset ovat eilen olleet Mämmelänvaaran koillispuolella olevilla teillä, jonne ovat todennäköisesti siirtyneet hermostuneina partioittemme häirinnästä.
- 09.00 Rastin suunnalla hyökkäysvalmistelut ovat käynnissä. Vääräjoella omat ovat viime yön aikana vetäytyneet Laajan läntisen ja itäisen tienhaaran väli-maastoon, josta vielä edessäpäin on vartioita. Tyrävaaran linja on myös miehitetty. Varajoen suunnalla ei erikoista.

- 10.00 "Ahven": Vihollinen on vallannut etuvartiokukkulamme. Etuvartiokomppaniamme on taistelussa vihollisen kanssa. Tilanne on vaikeuttanut hieman hyökkäystä silmällä pitäen. Partio toimintaa jatketaan.
- 16.53 Vihollinen painostaa sivustojamme. Yritämme pitää Pirttimäen asemat. Oma kranaatinheittimemme on ollut toiminnassa koko päivän ajan ja on tälläkin hetkellä. Vihollinen on alkanut toimia myös pimeällä.
- 16.53 Tilanne tuntuu tällä hetkellä siltä, että yleisen hyökkäyksen voimakas alkuryssäy tulisi kohdistua Ilomäen suunnasta käsin.
- 16.53 Etuvartioasemamme on noin yhden kilometrin päässä Rastin tienhaarasta Nurmekseen päin. Taistelu jatkuu.
- 18.05 Väliellinen radioyhteys on Ilomäkeen ja puhelinyhteys "Holvi 1:een". Mahdollisesti ollaan pakotettuja vetäytymään Latvajärven tasalle. Olen silloinkin sitä mieltä, että painostuksen tulee alkaa Kuhmon suunnasta.
- 20.00 Pirttiaho on vielä hallussamme, Rastin tienhaaran ohitse liikkuu edestakaisin suurehkoja vihollisjoukkoja, luultavasti keskittävät Ilomäkeen päin. painostus myös tänne. Vihollisella on käytössään hyökkäysvaunuja ja tykistöä.
- 22.25 Vuokko: Suunnitelkaa yhden pataljoonan siirto autoilla muualle. Pitäkää autonne ja pataljoona niin, että se nopeasti voidaan siirtää, kun käsky mahdollisesti tähän annetaan. Lisäautoja voidaan lähettää 45 kappaletta.. Välttämättömät ajoneuvot valjainen siirretään, hevosia ei. Ei tarvikkeita neljän päivän ajoon. Määrävahvuuden mukaiset a-tarvikkeet. Tämä käsky on toistaiseksi vain valmiustoimenpide.
- 14.12.1939 08.30 Tilanne muuten ennallaan, kuten eilen illalla. Varajoelta Sumsaan on partioitu. Sumsassa ei ole havaittu mitään erikoista. Tänään ulotetaan tiedustelu Sum-san ja Viiksimon puoleenväliin ja myös Lentiiran suuntaan.
- 10.28 "Ahven" ilmoittaa: Pataljoonien vaihto on tällä hetkellä osittain onnellisesti suoritettu. Taistelu on käynnissä, vihollinen painostaa Rastin tienhaarassa Nurmekseen päin. Kapteeni Halonen on ilmoittautunut tehtävänsä.
- 12.20 Rastin ja Hotakan välillä on käynnissä oma väkivaltainen tiedusteluyritys. "Ryssät" ovat varustaneet välillä asemiaan ja heillä on huomattavia voimia. Vääräjoella alkoi taistelu klo 12.00. Yrittävät kiertää meidän vasenta sivustamme. Panssariauto tai hyökkäysvaunu on edennyt meidän murroksellemme saakka, jolloin maamiina räjäytettiin. Räjähdysten seurauksena vaunu jäi paikalleen. Koetetaan tulitusta. Tarkemmat tiedot puuttuvat.
- 14.00 "Ahven 121" ilmoittaa: Pataljoona, joka on juuri vetäytymässä Kannaksen tasalle, on kuuden vuorokauden taistelujen jälkeen hyvin väsynyt ja järkyttynyt. Toivoisin sille kahden vuorokauden levon ja ellei se on valmiina lähtemään 15.12 klo 13.00. Pirttimäki on luovutettu.
- 15.30 Prikaati Vuokon vahvennettu komppania on taistellut Hotakan seuduilla, mutta alkanut nyt vetäytyä Jyrkänkoscalle päin. Kiekinkoscalla ei uutta.
- 20.00 Ei erikoista Omat joukot ovat vetäytyneet noin kilometrin päähän Hotakasta pohjoiseen.

- 20.20 "Sysi": Pirttimäestä on luovuttu lopullisesti. Tappiot taistelussa olivat: Kaksi kaatunutta, viisi kadoksissa ja 19 haavoittunutta. Asetappiot olivat: Neljä konekivääriä, yksi pikakivääri ja kaksi hevosta.
- Tilanne on nyt seuraava: Etuvartioasema on nyt Maunuvaaran tasalla. Pääpuolustuslinja Latvassa. On todennäköistä, että vihollinen pyrkii yöllä väijytys-aseisiin, koska esimiinat räjähtelevät etumaastossa.
- 15.12.1939 06.00 Yö on sujunut rauhallisesti. Patiotoimintaa.
- 11.15 "Sysi 2" ilmoittaa, että vihollisen hyökkäysvaunu on alkanut toimia.
- 11.15 Nurmeksen tien suunnalla, Latvajärvellä, vihollisen hyökkäys on torjuttu.
- 15.00 Tällä hetkellä Hotakan kohdalle tulevat vihollisen tankit. Etuvartio perääntyy.
- 15.28 Vihollinen on ampunut Maunuvaaran asemia yhtämittaisesti tykistöllä kello 13.00 alkaen. Tuli jatkuu ihmeteltävän tarkkana. Tulen johtopaikkaa ei ole vielä saatu selville. Meitä ampuu yksi patteri ja muu tykistö ampuu Ilomäen tai Rastin tien suuntaan. Varustelutyömme jatkuvat.
- 18.15 Päävoimat ovat Jyrkänkoscilla. Taistelupartiot ovat Hotakasta pohjoiseen. Toivovat pääsevänsä entisiin aseimiinsa. Vääräjoella on hiljaista, samoin Varajoella.
- 16.12.1939 08.00 "Sysi 2" ilmoittaa, että etuvartioasemat on vallattu takaisin Hotakan seuduilta.
- 14.10 "Sysi" ilmoittaa pitäneensä entiset asemansa.
- 16.15 Kello 15.00 vihollinen ampui noin tunnin ajan tykistöllä ja kranaatinheittimillä etuvartioasemia sekä päävostarinta-asemia kohtaan. Odotamme taas tavanomaista iltapäivähyökkäystä.
- 19.00 "Sysi 2" ilmoittaa, että vain etuvartiot vetäytyvät jonkin verran taaksepäin, muuten tilanne on ennallaan.
- 20.15 "Ahven" (Vuokko) ilmoittaa, että tykistötulta, asemat entiset. Yksi kaatunut ja kahdeksan haavoittunutta.
- 21.00 Kiekinkosken suunnalla vihollinen on edennyt. Tyrävaaran tasalle, Saunajärven suunnalla Jyrkänkoscille ja Nurmeksen suunnalla Latvajärven korkeudelle.
- 17.12.1939 08.08 Jyrkänkoscilla ja Tyrävaarassa on toistaiseksi rauhallista.
- 09.30 Vuokon suunnalla on vilkasta partiotoimintaa. Mahdollisesti vetäydymme päivän kuluessa Maunuvaarasta päävostarinta-asemaan. Varustustyömme jatkuvat.
- 11.00 "Ryssien" rakentaman Vääräjoen sillan ovat omat joukkomme räjäyttäneet viime yönä ja asettaneet maantielle maamiinoja.
- 12.35 "Sysi 2" ilmoittaa, että "ryssät" ovat Jyrkänkoscilla aloittaneet rumputulen tykistöllä ja kranaatinheittimillä, samoin myös Tyrävaaran suunnalla. Hyökkäystä odotetaan. Hyökkääkö "ryssä" prikaati Vuokon suunnalla, pyydetäänkö ilmoitusta?

- 19.30 "Ahven" (Vuokko) ilmoittaa: Entiset etuvartioasemat ennallaan hallussamme. Päivä rauhallinen. Vihollisen motorisoitu tykki on ampunut pitkin päivää, tunnin väliajoin. Kaukopartio on lähetetty Tolkeen Katajavaarasta itään. Asemien valmistelutyöt jatkuvat. Kaikki ennallaan. Vain kaksi haavoittunutta.
- 23.00 6. it.KKK saapui Kajaaniin 17.12.1939 klo 18.00.
- 18.12.1939 05.20 Saatujen tietojen mukaan on 9.Armeija äskettäin käskenyt ottaa keinolla millä hyvänsä Kuhmon piiristä sotavanki, jolta saataisiin puristetuksi tieto ja tapahtuuko lohkolla suomalaisten osastojen perääntymistä.
- 10.00 Ilmoitettiin, että yöllä 17-18.12.1939 partiomme on taas Kiekinkosken suunnalla räjäyttänyt Vääräjoen sillan. Vihollinen nukkui asemissaan.
- 19.00 "Ryssillä" ei kahteen vuorokauteen ole ollut huoltoa Tyrävaaran suunnalla. Kummallakin suunnalla on rauhallista.
- "Ahven 121" ilmoittaa Kuhmon suunnalta etenevän vihollisen kahden pataljoonan vahvuiseksi. "Holvi" ilmoittaa sen ensimmäisen pataljoonan oma varmistus on vetäytynyt Savijärveltä. Omat vastatoimenpiteet ovat käynnissä.
- 23.00 Patteristo Ahlholmista alistetaan yksi patteri osasto Ilomäelle Sotkamon asemalla 18.12.1939. Tarkempi saapumisaika ilmoitetaan myöhemmin.
- 24.00 Patteri KTR 9:stä saapui Kuhmoon ja alistettiin osasto Ilomäelle. Aikaisemmin Lieksasta on saapunut yksi tykki.
- 19.12.1939 01.20 Saadun tiedon mukaan on Erillinen AK:hon kuuluva Nurmesjärven osasto edennyt 47 kilometriä. Matkalla paljon esteitä, on miinoja ja räjäytettyjä siltoja. Osasto on valmiina hyökkäämään Kuhmonniemelle aamulla 19.12.
- 08.45 Kuhmossa rauhallista. Kiekinkosken suunnalla eivät "ryssät" ole saaneet täydennystä kolmeen päivään. Neljä päivää kadoksissa ollut vänrikki Kuokkanen on löydetty sairaana.
- 10.00 "Ahven" partioi Kaatiaisiin ja osasto Ilomäestä suunnataan myös sinne.
- 16.30 Vihollisen hyökkäys on odotettavissa, valmistakaa sitkeä torjunta, tykistön ja kranaatinheittimen tukemana, sekä suunnitelkaa ja vahvistakaa tarkoin vastaiskun suunnat. Tieto on annettu "Sysille" ja Ilomäelle.
- 18.15 Kajaaniin saapui klo 18.15 kolme panssarintorjuntajoukkuetta, joista yksi lähetettiin ja alistettiin osasto Ilomäelle. Pstj.54.
- 20.12.1939 10.30 Muuten tilanne on ennallaan, paitsi illalla 19.12 klo 22.00 on esiintynyt uusi vihollinen Vepsän tien suunnalla ja se on edennyt Jämäsjoen sillalle saakka.
- 10.50 Saadun tiedon mukaan lähti Kemin lentokentältä eilen yksi SB ja 9 kappaletta 7-15 konetta, jotka kaikki palasivat huonon sään takia takaisin. Laskussa vioittui SB lentokone.
- 10.57 Saadun tiedon mukaan on vihollisen JR 337 ennen määräaikaa Salmisen järven seuduilla. Venäläiset ovat lähettäneet joukon saartamaan puolustavia joukkojamme. JR 118 aloittaa hyökkäyksen määrättyinä aikana Latvasillan alueella.

- 12.50 Vepsän tielle, Jämäsjoen sillalle, edenneen vihollisosaston vahvuus on 190 miestä. Se on koottu kahdesta kiväärikompaniasta. Palannut takaisin, noin puolet on paleltuneita, vangiltammekin on jalka paleltunut. Meikäläisiä on kaatunut yksi mies ja pari miestä on haavoittunut.
- 20.00 Tilanteessa ei ole mitään muutoksia. Lämpö määrä – 24 astetta.
- 21.12.1939 09.00 Yö on ollut rauhallinen. Viime yönä räjäytettiin Vääräjoen silta neljännen keran.
- 19.20 Kuhmossa, Kiekinkosken ja Rastin suunnalla rauhallista.
- 22.12.1939 09.39 Saadun tiedon mukaan Kuhmossa ovat venäläisten JR 337 ja 118. Ovat tänä aamuna saaneet määräyksen läpimurron suorittamiseen linjalla Kuhmo – Nurmesjärvi.
- 09.45 ”Sysi 2” ilmoittaa Kuhmossa olevan hyvin rauhallista. Yöllä partiot ovat hävittäneet venäläisten turvemajan.
- 12.24 Edellisen uhkan vuoksi siirretään osasto Vuokosta kaksi komppaniaa ja yksi konekiväärijoukkue, sekä osia pataljoona esikunnasta johtamista varten autoilla Nurmeksen kautta Tikkanen (Tikkasen) taloon Tervasalimesta kuusi kilometriä Kuhmoon päin.
- 15.50 Partio on päivällä käynyt Klemetissä, jossa ovat todenneet vilkasta liikennettä itään päin, autoja tai hyökkäysvaunuja. Vihollinen on tyhjentänyt Ylä-, ja Ala-Hotakan. Omat partiot menivät Rastille saakka ja siitä vielä edelleen. Klemetin suunnasta kuuluu heikkoja ja voimakkaampia jymähdyksiä. (”Sysi 2”).
- 21.10 Vihollinen on luopunut etumaastosta, muuten tilanne on ennallaan.
- 23.12.1939 00.30 Oma partio on todennut: Illalla kello 18 -19 aikaan viholliset polttivat Hotakan talon. Samaan aikaan ”ryssät” polttivat Salmivaaran. Partio kävi Rastin talon eteläpuolella, sai tulta vastaansa talosta. Talon taakse ajoi pohjoisen suunnasta hyökkäysvaunu. Partio kävi Nurmeksen tienhaarassa. Ossipan talosta noin 200 metriä Lieksan tien suunnassa oli ”ryssän” patteri tuliasemassa. Rastissa saakka on vihollisia. Klemetin seuduilla on vilkasta liikennettä itään.
- 10.30 ”Peura I” ilmoittaa: Tilanne ennallaan. Omat joukot ovat polttaneet Majarinvaaran. Vihollinen on vahvistanut yön aikana Pirttivaaran KK:ta. Omilla Sivakassa on vahvennettu osasto.
- 13.00 Suoritettu ilmatiedustelu osoittaa, että Rastin seuduilla palaa jokainen talo. Rastin – Saunajärven tiellä ei vihollisia. Saunajärveltä itään on autoliikennettä. Saunajärven Kannaksella on ilmatorjunta-aseita.
- 19.30 Tilanne pääpiirtein on ennallaan. Pääosat Hotakassa.. Vilkasta partiotoimintaa. Ammuttiin pari tulikeskitystä vihollisen patteriin.
- 22.10 ”Ahven” ilmoittaa lähettäneensä voimakkaan taistelupartion Sivakkaan joka on siellä taistelussa vihollisen kanssa. Kaatiaisen suunnalla ei ole vihollisia.
- 24.12.1939 09.30 ”Sysi” ilmoittaa: ”Sysi” hyökkää molemmilla suunnilla. Vihollinen on aloittanut kranaatinheitintulen ja puolentoista tunnin taistelun jälkeen alkoi perääntyä

itään.

"Sydellä" Vääräjoella vihollisia vastassa on joukkue jalkaväkeä ja konekivääri-puolijoukkue saartamassa vihollista.

- 13.25 "Sysi 2" Noin klo 13.00 annettu toinen kranaatinheitinkeskitys, jota "ryssä" ei kestänyt, vaan vetäytyy Vääräjokea kohti meikäläisten ahdistamana. Siellä on myös miinoituksia. Hyökkäysvaunu perääntyy Rantatietä. (Ranta – Kotajärvi). Saatu yksi hyökkäysvaunu.
- 15.15 "Ahvenen" ensimmäinen rynnistys on epäonnistunut. Vihollinen on varustetussa asemissa. Toinen rynnistys on käynnissä. Sivakassa on taisteltu koko päivän. Vihollisen on todettu saaneen lisävoimia. "Sysestä" ei kuulu mitään. Mämmelästä on ammuttu meitä.
- 15.20 "Sysi" ilmoittaa, että Rastin tienhaarassa vihollisella on tuliylivoima varustetuista asemista. Ovat saaneet yhteyden tai ilmoituksen "Ahvenen" puuhailusta.
- 16.45 "Sysi" ilmoittaa, että hyökkäys on keskeytynyt ja etuvartiot jäävät Hotakan tasalle.
- 23.40 Vääräjoella vihollinen on tuhottu. Pieni osa pääsi pakoan. Saalis: Yksi maastovaunu ja yksi panssarintorjuntatykki, kaasuja + kaasupukuja. Etummainen varmistuksemme on tien ja Vääräjoen risteyksessä.
- 25.12.1939 11.00 "Sysi" ilmoittaa: Kiekinkosken suunnalla jatketaan pakoan päässeeseen vihollisen takaa-ajoa. Aamulla partiomme oli Polvelassa saakka, josta jatketaan edelleen. Muualla tilanne on ennallaan.
- 16.30 "Ryssät" ovat ampuneet kauaskantavilla tykeillä Kuhmonniemeä sekä Lammasperää.
- 20.30 Hiljaista, "ryssien" hyökkäys on lyöty takaisin.
- 26.12.1939 10.00 Vihollinen Kiekinkosken suunnalla on nyt Kiekinniellä ja omat joukot Mäntyvaarassa. Muualla ei uutta.
- 20.30 Tilanteessa ei uutta.
- 27.12.1939 09.00 Rauhallista. "Ryssät" kokoavat taloista kaikki rautaesineet.
- 19.45 Hukkajärvellä poltettiin talot. Muuten tilanne on ennallaan.
- 28.12.1939 11.15 Yön aikana tilanteessa ei muutoksia.
- 17.30 Kiekinniemi on vallattu. Tuhottiin 40 hevosta ja kuormastoa. Saaliiksi elävänä saatiin 19 hevosta. Vihollinen pakenee rajaa kohti.
- 20.00 "Ryssät" ovat vetäytyneet Hukkajärven talojen kohdalle. Saaliiksi saatiin yksi panssarivaunu ja panssarintorjuntatykki.
- 29.11939 09.00 Ei erikoista. Ei ole varmuutta, onko "ryssä" jo Kiekinkosken suunnalla mennyt rajan taakse.

- 12.00 P-SRE:n lohkolla esiintyvät ”ryssän” voimat Kuhmossa:
JR 118/54.D eteni Saunajärven kautta, osa Kiekinkosken kautta.
JR 337 eteni Kuhmoon Saunajärven kautta.
Pioneeripataljoonan osasto 4652:n osia on Kuhmossa.
XII Tiepataljoonasta neljäs komppania on myös Kuhmossa.
54.D:n kuuluvat JR 118 ja 337. Lähemmin tsto II:n yhteenvedossa 29.12.1939.
- 20.10 Kiekinkosken suunnalla ollut komppania (4./JR 118) + 7 konekivääri + pioneerijoukkue + 40 ratsumiestä + kaksi hyökkäysvaunua + kaksi tykkiä + 40 kuormastohevosta. Päälikkö kapteeni Aleksajenko haavoittui ja meni takaisin rajan taakse. Porukasta jäi jäljelle vain muutamia kymmeniä miehiä.
54.DE Kolvasjärven kansakoululla.(Isoin talo). Divisioonalla on ollut alkuaan 16 hyökkäysvaunua.
- 30.12.1939 09.30 Kuhmossa rauhallista. Kiekinkosken suunnalla vihollinen on rajan takana.
10.00 ”Ryssä” hyökkäsi Hotakkaan. Oma taisteluosasto vetäytyy. Vihollinen ampuu isolla tykillä Jyrkänkoskelle suurella voimalla ja kello 12.05 etuvar-
tioitakin.
Yhteys on poikki taisteluosastoihin.
12.00 28.12 on partiomme Saunajärvellä polttanut kolme vihollisen nafta-autoa ja kolme elintarvikeautoa. Partiomme on edelleen siellä toiminnassa.
21.00 Jyrkänkosken suunnalla vihollinen on työntänyt etuvar-
tioita taaksepäin.
- 31.12.1939 10.00 Tilanne ennallaan.
- 1940
- 1.1.1940 00.30 JR 337:n esikunta on Rastin talossa.
08.45 Ei erikoisempaa. Hotakassa pientä laukaustenvaihtoa. Omat partiomme eivät sumuisen ilman takia saaneet yöllä tiedustelua suoritetuksi. Partio-toiminta jatkuu.
17.00 Kiekinkosken suunnassa tuli seuraavat vihollisen joukot:
4./JR 118. KK- joukkue, jaos/ryk.tyk, jaos /pst.ptri, Pion.joukkue, Kss.ryhmä, V-ryhmä, 40 ratsua ja hevosta.
18.50 Kuhmossa tilanne ennallaan. Vihollisen hyökkäys Jyrkänkosken suunnalla on torjuttu ja vihollinen perääntyi entisiin aseemiinsa.
23.55 54 D ilmoitti 54 DE:lle, 1.1.1940 klo 15.00: Divisioonan operatiivinen ryhmä on talossa Saunajärven pohjoisrannalla. JR 118 komentopaikka maantien risteyk-
sen eteläpuolella. JR 337:n komentopaikka on tienhaaran pohjoispuolella.
JR 529:n komentopaikka on Tuulivaarassa.
Toiseksi: Viestiyhteys operaatioryhmien kesken, lennätin, puhelin, lentokone,
posti, radio.

JR 118:n komentopaikkaan, posti, radio ja lentoyhteys.

JR529:ään radio, puhelin ja lentoyhteys.

3) Varayhteys JR 118, 337 ja 529 radioyhteys ja motorisoitu 3.joukkue.

54:n viestipäällikkö Shelovestov?

2.1.1940	11.30	"Sysi" ilmoittaa, että Saunajärven tietä on partion toteamuksen mukaan levennetty ja jäädytetty sekä laitettu sivuutuspaikkoja. Pyysi suksivoiteita.
	21.35	"Ryssä" hyökkäili hiukan Ala-Jyrkän suunnalla, torjuttiin. Hotakassa on erilliset etuvartioasemat. Kaukotoiminnasta ei ole tietoa. Jymähdyksiä on kuultu.
3.1.1940	11.30	Tilanne ennallaan. Partio toimintaa.
	19.00	Kuhmon suunnalla ei uutta. "Ahventa" vastaan hyökkäsi "ryssä", mutta se lyötiin takaisin.
4.1.1940	09.30	Ei uutta. Partio, joka 3.1 klo 04.00 – 05.00 välillä lähti, ei ole vielä palannut.
	11.00 -12.00	Kuhmon kirkko on pommitettu hajalle. Kuusi lentokonetta ja 40 pommia. Paikallispäällikön asekoelma on Kajaanissa. Kello 10 – 12 oli kolme ilmahälytystä.
	13.30	3.1 lähetetty partio on palannut täysilukuisena. Kolvasjärven suunnalta on kuultu tappelun melskettä.
	19.00	"Koivun" (Vuokon) suunnalla on vihollinen ylläpitänyt tykistötulta. "Koivun" asemat ennallaan. Ruunaan kohdalla oli pieni partiokahakka. Kivivaaran suunnalla on Ilvesvaara puhdistettu vihollisista. Partio toimintaa. Inarin seudulla ovat partiomme kosketuksessa vihollisten kanssa noin 7 km päässä rajasta Lentieran suuntaan.
5.1.1940	09.00	Rauhallista.
6.1.1940	09.00	Rauhallista.
	16.30	"Mahti" ilmoitti partioivansa Alapitkään saakka. Tunnus 8.1 saakka "Havukka".
7.1.1940	09.00	Ei uutta.
	19.40	Tilanteessa ei muutoksia.
8.1.1940	09.00	Ennallaan.
	19.20	Kähkölässä, Saunajärven rannalla, majailee noin 600 "ryssää". Opettelevat hiihtämistä Saunajärven jäällä. Kaikilla ei ole suksia. "Mahti" on saanut erään sakin suksit noin 30 paria. Lutjassa kuoli yksi aliluutnantti ja kuusi miestä. Kolme miestä vangittiin. Vanki kertoi, että Saunajärven Kannaksella tuli suuret tappiot. Muun muassa yhdestä komppaniasta jäi jäljelle 15 miestä ja toisesta vain muutamia. Sanoivat odottavansa vain kuolemaa. Kymmenen hyökkäysvanua, joista kolme on käyttökelpoista.
9.1.1940	08.30	Yö on kulunut rauhallisesti. Omien partio toimintaa.

	16.20	"Mahti 2" ilmoitti, että meidän kolmimiehininen partio on tavannut noin 15 miehen "ryssän" partion Lentiiran Autioniemen talossa.
	19.00	Tilanne ennallaan.
10.1.1940	09.00	Tilanne ennallaan.
	18.45	"Mahti": Omat partiot ovat polttaneet Ylä-Laamasen talon, jossa oli ollut "ryssien" sidontapaikka. Ala-Laamanen täynnä "ryssiä". Riihivaarassa on vihollisella valonheitin. Maantiellä on vilkasta liikennettä edestakaisin. Partio toimintaa.
	19.00	Panssarintorjuntajoukkue n:o 111 matkusti 9.1.1940 klo 18.00 Kuhmoon. (Vänrikki Sandröm).
11.1.1940	09.10	Ei uutta. Vihollisen häiritsemistoimintaa.
		"Mahti 2".
	20.00	Tilanne ennallaan.
	20.00	"Mahti 2" ilmoittaa: 1) Kolmena päivänä lentokone Hukkajärven puolella ja Saunajärven seuduilla tiedustelulentoilla. 2) Kello 01.00 - 02.10 (Saunajärven tähytyspartio noin 1,5 km päässä) havaitsi ensin 5 osastoa suksimiehiä, sitten yksi joukkue jalan 9 hevosta, ahkioita, yksi tai kaksi komppaniaa jalan, 55 ajoneuvoa, kärryjä, 20 kuorma-autoa, tarvikkeita ja sitten yksi tykki. Kello 04.00 aikaan 26 tarvikkeilla lastattua kuorma-autoa. Tulokkaat äänistä päätellen ovat nuoria.
12.1.1940	09.00	Ei uutta.
	14.30	"Mahdin partion toiminnasta 11/12.1.1940: Saunajärven itäpuolella tiellä liikenne klo 01.00 – 03.00 hiljaista. Kello 05.00 on tuhottu miinalla henkilöauto, jossa oli upseereita. Tuli toisen auton kanssa. Kello 07.30 aikaan havaittiin suolla kaksi tiedustelulentokonetta. (Kaksitasoisia ja kaksipaikkaisia). Toisen potkuri on rikki ja sen aseet on otettu pois. Upseeri vangittiin.
	19.00	Vuokon suunnalla vihollisen tykistö ja kranaatinheitintulta. Vihollinen hyökkäsi vahvistetulla komppanialla. Hyökkäys torjuttiin. Yksi hyökkäysvaunu tuhottiin ja toista vaurioitettiin. Kivivaaran suunnalla on partiokahakoita.
13.1.1940	09.00	Ei uutta.
	16.50	Lososta 500 metriä länteen, partio on todennut kovaa jyrinää Lososta. Yhdeksän tarvikkeilla lastattua kuorma-autoa ajoi idästä länteen. Kello 03.00 kulki kaksi autoa itään kevyessä lastissa ja yksi raskas tankki. Lentokoneen ympärillä on tapeltu koko päivä. "Ryssiä on kaatunut kovasti. Kone tuhottiin. Muuten rauhallista.
	19.20	Molemmat lentokoneet on tuhottu. Hukkajärvellä klo 12.00 – 16.30 suunnassa 25-00 ja 18-00 on kuultu ammuntaa. Muuten rauhallista.

14/15.1.1940		Tähystyspartio ilmoitti yöllä: Kello 22.10 – 24.00 välisenä aikana ohitti tähystyspaikan noin 20 miehen hiihto-osasto, 25 kuorma-autoa ja yhden varmistusauton käsittänyt kolonna matkasi Rastille päin. Autot kulkivat yksitellen noin 10 -15 minuutin väliajoin. Kuusi kuorma-autoa oli kuormattu heinillä, muissa suurempia ja pienempiä laatikoita. Reuhkavaarasta Rastille päin metsä on harvennettu noin 50 metriä tien molemmilta puolilta.
15.1.1940	20.00	Vihollisen lentokoneet ovat pommittaneet Kuhmon kirkonkylää. Vahingot ovat vähäisiä.
16.1.1940	08.30	Ei mitään muutoksia tilanteessa. Partio toimintaa.
	12.00	Ei erikoista. Vihollisen ilmatiedustelua Lammasperän, Lentiiran, Viiksimon ja Sotkamon teiden suunnalla. Samoin vihollisen hiihtopartioita joita ajetaan takaa. "Mahti 2"
	19.00	Tilanne ennallaan.
17.1.1940	08.25	Yö oli rauhallinen. Tilanne ennallaan.
	19.30	Tilanne ennallaan. Partio toimintaa.
18.1.1940	08.25	Tilanne ennallaan. Partio toimintaa.
	12.40	Tilanne ennallaan. Partio toimintaa. Saunajärven tiellä yön aikana oli vain normaalia huoltoliikennettä.
	19.30	Vuokon kaukopartio on tuhonnut kaksi hyökkäysvaunua Saunajärven itäpuolella. Neljä komppaniaa "ryssiä" harjoittelemassa vaaran (eps) maastossa.
19.1.1940	11.55	JR 27 siirtyy ensi yönä autokuljetuksella Suomussalmelta Kuhmoon. Majoitus on järjestettävä ja valmisteltava yhdessä 9.D:n lähettämien majoittajien kanssa. JR 27 jää toistaiseksi reserviksi. "Heimo2"
	16.20	Repolan lentokentälle saapui 2 kpl sb, 6kpl i-15 ja 3 kpl i-16 konetta.
	19.45	Tilanne ennallaan. Pieni vihollisosasto on ollut vuorokauden saarroksissa. Vihollisen ilmatoiminta on vilkasta.
20.1.1940	08.04	Lutjalla "ryssä" on saarroksissa. Taistelu on käynnissä. Muuten on rauhallista.
	15.06	54.D:n (Kartta 1:300 000) joukkojen asemat ovat ennallaan. Vihollisen viisi rajavartio-osastoa on lähetetty tiedusteluosaston vahvennuksiksi. On lähetetty 27 miestä tehtävällä varmistaa Lutjanjärven alue. (Tieto on saatu venäläisiltä).
	20.00	Ei uutta. Vihollisella vilkasta ilmatoimintaa.
21.1.1940	01.30	Ukrainalainen vanki: JR 73, josta täällä kolme komppaniaa, joista yksi on konekiväärikomppania. Tulleet Repolaan 16.12 ja lähteneet rintamalle Repolasta 24.12. Tuotu Itä-Siperiasta Lakovisevskin kauppalasta. Rykmentin komentaja eversti Torasov. Saatiin vangiksi Lutjalta. Repolassa on noin rykmentti ja

		Kolvasjärvellä noin pataljoona. Setä on rykmentissä Kaukasiassa. Koko osasto on suksilla.	
	09.35	Tilanteessa ei uutta.	
22.1.194	19.30	Tilanteessa ei mitään muutosta.	
	08.15	Tilanteessa ei mitään uutta.	
	19.40	Tilanteessa ei muutosta.	
23.1.1940	00.15	9.DE ja JR 27 on saapunut Kuhmoon, jossa esikuntani on rajavartioston upseeri rakennuksessa.	"Paukku"
	10.15	Yö oli rauhallinen. Ei muutoksia tilanteessa.	
	16.00	Everstiluutnantti Ilomäki ilmoitti, että päivän aikana ei ole tapahtunut mitään tärkeitä. Partio toimintaa. Aamulla otettiin muutamia vankeja. Esikuntarakennuksen uudelleen järjestelyn takia tulevat johdot olemaan iltapäivällä jonakin aikana poikki.	
		Kirkonkylää pommittivat "ryssän" lentäjät. Pudottivat noin 120 raskasta pommia aivan esikunnan lähelle. Everstiluutnantti Ilomäen lähetti ja autokuljettaja ovat kuolleet ym...	
	17.00	Viitaten aikaisemmin antamiini valmisteluja koskeviin ohjeisiin, ilmoitan, että JR 65, paasi ensimmäinen pataljoona, siirretään Kuhmoon ja alistetaan 9.D:lle. Divisioonan komentaja esittää henkilökohtaisesti tiedustelujen tulokset ja hyökkäyssuunnitelman 25.1 iltapäivällä minulle.	
			Tuompo
	19.15	("Ponsi = Vuokko") : Yön aikana on rakennettu murreksia Lieksan tielle 74/76 kilometripylväisen väliin. Vihollisen varmistuseliimiä on tavattu 2-10 ja 79 Km:n välillä. Syntyneessä laukaustenvaihdossa on ammuttu kaksi "ryssää". Omat tappiot olivat, yksi kaatunut. Partiotiedustelua.	
24.1.1940	08.40	"Paukku", "Mahti 2": Ei erikoista Partio toimintaa.	
	13.30	Ei erikoista. Ilmatoimintaa ei ole havaittu.	"Ansa" (9.DE)
	19.20	Partio toiminta jatkuu. Tilanne on ennallaan.	"Ansa"
25.1.1940	09.35	Ei erikoista. Partio toimintaa.	"Ansa 1" (Siilasvuo)
	14.10	Tilanteessa ei uutta.	"Myrsky" (Marttinen)
	19.45	Ei uutta. Partio toimintaa.	"Ansa"
26.1.1940	08.25	Partio toimintaa. Pieni vihollisen partio yritti Lutjaan.	

"Ansa"

- 13.10 Ei erikoista. Rauhallista.
- 14.00 Hyökkäyskäsky Kuhmon suunnan joukoille, siirretyille ja siellä aikaisemmin olleille:
- Aikaisemmin olleet: Prikaati Vuokko + Er.P 14 + 4.Er.Ptri.
- Siirrettyt: JR 27 + II ja III/JR 65 + ViestiP + PionP + 1./KTR 9 + IIPsto (1,5 patteria, jotka ovat saapuneet kuljetuksissa määrättyinä aikoina perille).
- 1) Vihollisesta ei uutta.
2) Kuhmon suunnalla toimivat joukot hyökkäävät seuraavasti:
- a) Prikaati Vuokko pitää nykyiset asemansa ja hyökkää päävoimin Koiravaaran kautta Nurmijärvi – Kuhmo maantielle katkaistakseen tällä suunnalla vihollisen yhteydet Saunajärvelle, valmiina jatkamaan hyökkäystä Saunajärven tai Sivakan suuntiin.
Prikaati Vuokko alistetaan 28.1 klo 12.00 9.D:n komentajan alaiseksi.
- b) 9.D varmistaa vasemman sivustansa, hyökkää päävoimin Polvelan suunnasta katkaistakseen vihollisen huoltotien Kolvasjärvi – Rasti, Saunajärven suduilla, varmistaa Kolvasjärven suuntaan ja hyökkää Sivakan suuntaan. Osilla voimistaan valtaa divisioonan tykistön tukemana päätien suunnassa Kankivaaran ja sitoo tällä suunnalla toimivan vihollisen valmiina jatkamaan hyökkäystä Mieronahon suuntaan.
- c) Hyökkäysvalmistelut suoritettava siten, että hyökkäys voi alkaa 29.1 aamulla. Lopullinen hyökkäysaika ilmoitetaan myöhemmin.
- PSRE:n komentaja
Kenraalimajuri Tuompo
- Esikuntapäällikkö
Eversti Viklund
- 15.40 "Vieno": Ensimmäinen pataljoona siirrettävä tänä yönä "Kuokan" käytettäväksi.
- "Heimo"
- 19.15 Ei mitään erikoista.
- "Ansa"
- 27.1.1940 08.40 Partio toimintaa. Tilanne ennallaan.
- "Ansa"
- 11.45 Kiekinkoskella on ammuttu 2-moottorinen pommikone kivääritulella. Kone syttyi syöksyessään palamaan.
- "Ansa"
- 12.40 Partio toiminta jatkuu. Noin 35 lentokonetta on pommittanut Kuhmon kirkonkylää.

- 19.40 Vilkas partiotoiminta jatkuu. Oma partio on käynyt Vornanniemen kylässä. Kylä oli tyhjä. Viholliset ovat tänään polttaneet Lutjan talon. Eilen käydyissä partiokahakoissa on todettu yhdeksän vihollisen kaatuneen. Saaliiksi on saatu kaksi pikakivääriä ja viisi konepistoolia, joista neljä oli Bergman mallia.
- "Ansa"
- 28.1.1940 07.50 Hotakan maasto otettiin tänään haltuun klo 07.00. Tilanne ennallaan.
- 17.45 Vihollisen ilmavoimilla vilkasta toimintaa koko päivän ajan. Kasarmia pommitettiin: Neljä miestä haavoittui ja yksi kaatui. Kirkonkylä syttyi palamaan. Yksi henkilö haavoittui.
- "Ansa"
- 19.30 Ei erikoista. Yhteydet eteen ovat poikki. Kirkonkylässä on palanut 10 – 15 taloa.
- "Ansa"
- 29.1.1940 08.30 Tänä aamuna aloitettu hyökkäys on sujunut suunnitelmien mukaisesti. (Vertaa 9.D:n hyökkäyskäsky 26.1.1940).
- 10.15 Vuokko ilmoittaa, että tie on katkaistu Saunajärven kohdalta klo 07.20 ja Kalettomanlammen tasalta klo 08.00. Vastustus on kohtalaista.
- 12.15 Yhteydet ovat poikki Kuhmossa ja Sotkamossa lentopommitusten takia.
- 12.43 54.D pyysi lentotiedustelua ja suomalaisilla raskaan tykistön pommituksia Haukelan tielle.
- 13.00 Sb-lentorykmentti ilmoitti 9.Armeijalle, ettei viestiyhteyttä 54.Divisioonaan ole.
- 14.08 54.D antoi käskyn Sb-lentorykmentille heti pommittaa suomalaisten raskasta tykistöä alueella 11 km Koskelta länteen.
- 15.7 Lanka poikki. Kolme "pakettiamme" on tiellä Niskavaaran kohdalla. Etenevät itään ja länteen. Vastustus heikohko. Partiot on lähetetty Jumiin ja Järvenpäähän.
- (Radio) "Myrsky"
- 15.30 Er.P 14 on noin 400 metriä tiestä pohjoiseen. (Luvelahdessa). Luvelahdessa vihollisen vastus on huomattava. JR 27 on edennyt tielle, josta edelleen Kannaksen suuntaan Alasenjärven lahden tasalle. Kaakkon päin on edetty Losoon, joka mahdollisesti kierretään. Pohjoisessa on saavutettu Kankivaaran ympäristö, jossa on käyty ankara tykistötaistelu.
- "Myrsky"
- 19.55 Vuokko ilmoittaa "Uhkalle" (Siilasvuolle): Joukkomme on varmistanut saavutetut tavoitteet ja partioivat toimintasuuntaan. Huoltotiet tuottavat vaikeuksia, mutta järjestyvät.. Vihollisen häirintää suoritettiin pitkin yötä Sivakassa ja Latvassa.
- 21.00 "Uhkan" käsky Vuokolle: Siirtäkää yksi komppania Lieksan tieltä Kähkölään Ruotsalon pataljoonan käyttöön.

- 21.00 JR 27 pitää hallussaan tietä Loson ja Alasenjärven Kannaksen itäpäähän välillä. Omat pitävät hallussaan Saunajärven itärantaa. Prikaati Vuokon osa on Saunajärven länsirannalla. Er.P 14 noin 400 metriä tien pohjoispuolella Luvelahden maastossa.
"Ansa"
- 30.1.1940 05.35 9.A antoi 54.D:lle käskyn: Aamulla saapuu lentokoneella luoksenne lähetti AE:stä mukanaan taistelukäsky. Huolehtikaa koneen laskeutumisesta Saunajärven pohjoisrannalle ja lähetin vastaanotosta. Ilmoittakaa radiosanomalle meille ja Repolalle koneen laskeutumismahdollisuudet. Heti on ilmoitettava tilanne divisioonan rintamalla.
9.AE:n pääll eversti Rovasov
- 08.30 Kosketus viholliseen on koko ajan. Ei erikoisempaa.
"Ansa"
- 13.05 Löytövaara on hallussamme. Ruotsalo tiellä Klemetti – Kähkölä. Murole 400 metriä Luvelahden pohjoispuolella. Muuten tilanne on ennallaan.
"Ansa 1"
- 15.17 54.D on ilmoittanut 9.A:lle: Taistelukäsky N:o 25 on saatu.
54.D:n päällikkö Somin
- 19.05 Ruotsalo on saavuttanut maantien Luvelahden pohjoispuolella. Ilmoitus tuli 17.35. Ei vielä yhteyttä "Partaan" (Er.P 14 Murole). Päivän kuluessa on tuhottu kaksi hyökkäysvaunua, viisi autoa ja kenttäreitteitä. Noin kaksisataa vihollista on kaatunut.
- 31.1.1940 09.10 Luvelahdella ei vielä yhteyttä "Ruotsilla" (Ruotsalo) ja Matilla (Murole). Klemetti meillä. Loso ja Löytövaara vielä ennallaan vihollisilla Ei erikoista.
"Myrsky"
- 12.30 Tykistömme ampuu Sivakkaan.
"Tikka"
- 14.00 Löytövaara on meikäläisten hallussa. Hiihtopataljoona on ollut Löytövaarasta pohjoiseen, missä sen on kärsinyt suuria tappioita. Tie Losoon saakka on meillä. Lososta Löytövaaran päin on vihollispesäkkeitä.
- 15.45 Kuhmossa otettu vanki kertoo: Löytövaaraan hyökännyt vihollisosasto oli 3.Er.Hiihtopataljoona, joka on perustettu 13.12.1939 Sverdlovskissa. Tuotiin noin viikko sitten Kemiin, josta palautettiin Kotskomaan, tuotiin sieltä 30.1.1940 Repolaan, josta edelleen Saunajärvelle, viimeiset 20 km tultiin hiihtämällä. Miehellä toppapuku, jonka päällinen on valkeata kangasta, vuori sarkaa, jalassa huovikkaat. Jokaisella puoliautomaattikiväärit. Johtajilla konepisteelit. pataljoonan vahvuus kolme komppaniaa a´200 miestä: Mukana konekiväärit ja kranaatinheitimet.
Vanki oli nähnyt samaan tulevan myös 4.Er.Hiihtopataljoonan. Näitä hiihtopataljoonia on neljä. 3.Er.Hiihtopataljoonan komentaja on Kostsikov tai Klutsikov. Löytövaarassa pataljoonasta on kaatunut 15 – 200 miestä.

- 20.00 "Ruotsi": Luvelahden tiellä klo 13.00 lähtien. Tie poikki ja on hyökännyt. "Partaan" ei yhteyttä. Jatkaa huomenna.
- Klemetissä on kaksi pioneeri "pakettia". 25 miestä tapettu ja viime yönä tuhottiin vielä pari pienempää partiota, kaksi hevosta ja auto. Pysy kunnes Luvelahti on selvä.
- Sivakka yksi pak + yksi pion. pak + kk-joukkue, pst-tykki, puolitoista km tienhaarasta kaakkoon.
- Latva: Molemmiin puolin on ammuttu kiivasta tykkituloilta. Partio on päässyt Koistilan asemien taakse ja havainnut, että se on varustettu ympärään.
- 1.2.1940 02.35 Oma kone lentää aamulla klo 07.00 jälkeen ja levittää lentolehtisiä.
- "Heimo"
- 08.40 Löytövaaran tie on katkaistu. Löytövaara on kokonaan hallussamme. Loso on vihollisella, mutta joukkomme ovat edenneet Loson pohjois-, ja eteläpuolitse. Matti katkaisee tien Luvelahdessa tulellaan. "Ruotsi" on jatkuvasti taistelussa Luvelahdessa, tien eteläpuolella. Ei vielä yhteyttä Mattiin.
- 10.53 Saatujen tietojen mukaan 9.A on antanut 54.D:lle 1.2 klo 07.08 käskyn: 54.D:n päällikölle, eversti Sominille, on ilmoitettava:
- 1) Tarvitaanko taistelutarvikkeita ja muonaa.
 - 2) Miten on lentokoneen annettava, pudotetaanko ilmasta vai laskeudutaanko maahan.
 - 3) Avunannon mahdollisuudesta. Mistäpäin on paras tulosuunta lentokoneilla.
 - 4) Sovittu merkki pudottamiselle tai laskeutumiselle.
- 9.A:n hp:n sijainen eversti Omeljuhin
- 13.50 9.A ilmoitti 54.D:n esikuntapäällikölle:
- Lähetämme tänään klo 11.00 kaksi p-5 konetta heittämään osoittamaanne paikkaan taistelutarvikkeita II/JR 529 ja III/JR 529 varten. Merkitkää heittopaikka kolmion muotoon sijoitetuilla kolmella suurella nuotiolla.
- A:n esikuntapäällikkö Nikishov ilmoitti V:n esikuntapäällikkö Jusupov 1.2. klo 09.30 saatujen tietojen mukaan ilmoitti 54.D 1.2.klo 11.19 9.A:n ilmoitti V komentajalle Rytsov 900:lle: Ilmoituksen mukaan on mahdollista ja välttämätöntä heittää muonaa ja taistelutarvikkeita Hiilikoon N:o 3.
- 20.10 Odotamme, että leipä loppuu. Luvelahdessa on ammuttu neljä hyökkäysvaunua, yksi tykki ja pieni kuormasto-osasto hevosineen. Löytövaara on hallussamme. Loso vielä on "ryssillä". Saunasaari on miehitetty ja Siperialainen hiihtopataljoona tuhottu. Saaliina muun muassa:
- 120 automaattikivääriä
40 konepistoolia
4 konekivääriä
- "Ansa"
- 2.2.1940 08.30 Tilanne ennallaan.

"Myrsky"

12.45 Ei uutta. Tähän asti on tuhottu:

- 11 hyökkäysvaunua
- 2 kenttäkanuunaa
- 1 haupitsi
- 13 kuorma-autoa
- 1 hevoskolonnan osa
- 5 pienoisheitintä
- 20 pikakivääriä
- 130 automaattikivääriä
- 4 konekivääriä
- 4 konepistoolia

Lenttiirassa oleva varmistusosasto on ilmoittanut kello 09.30: Sinne on tullut voimakas vihollisen hiihto-osasto, jonka vahvuus yli sata miestä. Tilanne siellä on epäselvä.

"Ansa 1"

13.10 54.D ilmoitti 9.A:lle 2.2.1940 klo 07.38: Pyydän kiireesti lähettämään lentoteitse ampumatarvikkeita. Ne on pudotettava 54.D:n komentopaikan alueelle. 600 kpl 82 mm miinoja ja 1500 kpl 50 mm miinoja, sekä JR 337:n puolustusalueelle, eteläisen tienhaaran kohdalle 400 kpl 82 mm miinoja ja 1000 kpl 50 mm miinoja. Heittopaikat viitoitamme viitoituskankaalla.

54.D:n tykistöpäällikkö

19.00 Voimakkaat vihollispartiot ovat ylittäneet rajan Lenttiirassa ja Kiekinkosken suunnalla. Vihollinen on hyökännyt päivän aikana Löytövaaran ja Kylmäjärven välisellä alueella.

"Ansa 1"

19.38 Nurmeksen ja Kuhmon suunnalta suomalaiset tulittavat venäläisten puolustusasemia tykki-, ja miinanheitin sekä konekivääritulella ja siten yrittävät saada haltuunsa Rastintalon ja sen pohjoispuolella olevan tienristeyksen. Puolustuksen kustannuksella olen vahvistanut osastoa toimimaan selustassa olevan suomalaisen ryhmän hävittämiseksi. Tarvitsemme välttämättä tukea. Kiitokset sanomalehdistä.

3.2.1940 00.55 Lenttiiraan on tullut rajan yli 150 – 160 "ryssää" (hiihtomiehiä). Sotapoliisi on vetäytynyt taistellen etelään. Noin 30 "ryssää" on tuhottu. Sotapoliisit ovat pysähtyneet Sumsalle, jossa on noin 20 miehen oma varmistus. Sotapoliisien tappiot, seitsemän kaatunutta, kaksi haavoittunutta ja neljä miestä on kateissa.

"Kaitue"?(eps)

08.40 Löytövaaran ja Kylmäjärven välillä on vihollisen painostusta idän suunnasta. Taistelu on käynnissä. Mattia vastaan on hyökätty yöllä ankarasti. Hyökkäys on torjuttu. Klemetistä ja "Ruotsista" (Ruotsalo) puuttuvat tiedot. Klemettiin on suunnattu yksi pieni "paketti" Petäjälammen suunnalta. Kiekin suunnalla tiedustelu on käynnissä. Vihollisesta ei uutta. Lenttiiran suunnalla vihollisen hiihtokomppania, josta sotapoliisit ovat tuhonneet 60 miestä. Tiedot tältä suunnalta ovat epävarmoja.

"Ansa"

	09.00	Ruotsalo on pitänyt asemansa. Saunajärven länsiranta on puhdistettu pesäkkeistä. On tuhottu kaksi lentokonetta, yksi aikaisemmin ilmoitetun lisäksi, sekä yksi kuorma-auto. Klemetti on hallussamme. "Ryssä" on hyökännyt pitkin yötä säännöllisin väliajoin hyökkäysvaunun tukemana. Eilen on tuhottu yksi hyökkäysvaunu. Panssaritorjuntatykkiimme sattui täysosuma kenttäkanuunasta. Muualla ei erikoista.	"Ansa"
	13.00	Ei erikoista uutta ilmoitettavaa.	
	19.30	Ei uutta.	"Myrsky"
4.2.1940	08.35	Ei uutta.	"Myrsky"
	13.00	Ei uutta.	"Ansa"
	14.15	Järjestäkää sopivaan paikkaan riittävän kauas asemienne taakse T-kirjaimen muotoista kuviota telttakankaista. Asettakaa vartio suojaan sen läheisyyteen. "Ryssä" lähettää teille a-, ja e-tarvikkeita.	"Myrsky"
		Vuokko pyytää välittämään: 30 lentokonetta on koko päivän ajan, useampaan otteeseen, pudottanut tarvikkeita saarroksissa oleville. Voidaan selvästi nähdä kun laatikot satavat alas. Välitetty "Ansa 3:lle".	
	19.30	Ei erikoista. Vihollisen ilmavoimat ovat pommittaneet, pari haavoittunutta.	"Ansa"
5.2.1940	09.00	Ei mitään oleellisia muutoksia tilanteessa.	"Ansa 1"
	09.05	Saunajärven länsirannalle ei ole laskeutunut mitään viholliskoneita, joten "ryssien" sanoma on tuulesta temmattu.	
	12.30	Klemetin "pakettinne" vetäytyy ylivoimaisen vihollisen siihen pakottaessa "Ruotsin" luokse ja viivyttää samalla tien suunnassa. Tie on pidettävä Luvelahden länsipuolella katkaistuna. Matti Pysyy asemissaan. Ottaa yhteyttä "Ruotsiin" taisteluryhmällä Luvelahden länsipuolelle, samalla suunnalla kuin eilenkin. Yksi pieni "Koukun" "Paketti" hyökkää eteneviä vihollisia vastaan Petäjälammelta Klemettiin.	"Uhka" (Välitetty Vuokolle).
	13.00	Vihollinen painostaa Löytövaarassa. Se on onnistunut myös etenemään. Kemetistä itään Kiekinkosken suunnalla vihollisen partiot ovat siirtyneet valtakunnan rajan taakse.	"Ansa"

	19.50	Tilanne ennallaan.	"Ansa"
	20.00	4 – 5.2.1940 ampui 8./KTR 9 Rastinjärven eteläpuolella oleviin aseisiin ja majoituskorsuihin, saaden osumia. Aholassa olevaa majoitusaluetta on ammuttu tänään. Tiellä Rastista - Havukka (Sivakka) saakka on ammuttu todettuja maaleja.	Lehvä
6.2.1940	08.45	Ei erikoista.	"Ansa"
	13.00	Tilanteessa ei oleellista uutta. Vihollisen ilmatoiminta on jokseenkin pysähdyksissä.	"Ansa"
	15.00	9.D:n huomiota on kiinnitetty Saunajärven lounaispuolen maastoon, jonne tiedustelua on suunnattava, jotta selvitettäisiin, onko siltä suunnalta odotettavissa vihollisen avustusyrityksiä. (Soininen 9.D:lle ja samoin Raappana Vuokolle).	
	20.45	Tilanne ennallaan. Riihivaaran suunnalla on päästy purolinjalle, Löytöjärven itäpuolelle. On todennäköistä, että vihollisia ei ole Riihivaaran ja purolinjan välissä.. Kuusijärvi – Lehmilampi maastossa ei ole tavattu vihollisia. Kuhmossa on hyökkäyksen aikana tähän mennessä tuhottu tai vallattu lentokoneita: 27.1 Sotkamossa Sb 29.1 Kiekinkoskella 4.2 Saunajärvellä 6.2 Saunajärvellä. Muuta materiaalia: 13 hyökkäysvaunua 1 traktori 5 kenttäkanuunaa 680 automaattikivääriä 1 Ilmatorjuntakonekivääri 6 konekivääriä 20 pikakivääriä 4 pienoishetimitä Vihollisen kolonna Löytövaaran itäpuolella, jossa oli runsaasti elintarvikkeita ja rehua. Muun muassa kaksi autokuormaa vadkaa. Vihollisen tappiot tähän mennessä ovat 1400 kaatunutta, 42 vankia. Nivalasta etelään suuntautunut hyökkäyksemme on saavuttanut maantien Kannaksella, noin kilometri pohjoiseen.	"Ansa"
7.2.1940	09.00	Tilanteessa ei ole tapahtunut mitään oleellisia muutoksia	"Ansa"

	13.45	Ei uutta.	"Ansa"
	19.15	Tuhottu yksi lentokone, yksi tykki ja yksi hyökkäysvaunu.	"Ansa"
8.2.1940	08.35	Tilanne ennallaan.	"Ansa"
	13.35	Tänä aamuna klo 07.00 aikaan, pyrki noin 30 – 40 miehinen vihollisosasto Lentiirasta käsin Maaselän kohdalla olevan varmistuksen ohi, mutta ne lyötiin takaisin. Kello 11.00 aikaan todennäköisesti sama vihollisosasto törmäsi Rahajärven pohjoispuolella Tuulivaarasta palaavaan Sotapoliisiosastoon. Kahakan jälkeen sotapoliisit irtaantuivat. Vihollisosaston jälkiä seurataan.	"Ansa"
	14.05	Toiminta jatkuu. Hiljalleen eteenpäin menee.	"Ansa"
	19.40	Kannasta vastaan suuntautunut hyökkäys luoteen suunnasta on saavuttanut Kannaksentalon aukean luoteisreunan. Luvelahtea vastaan etelästä suoritettu hyökkäys on edistynyt Saunajärven luoteislinjan tasalle.	
9.2.1940	08.30	Ei oleellisia muutoksia.	"Ansa"
	14.14	Ei oleellisia muutoksia.	"Ansa"
	19.00	Hyökkäys jatkuu, edetään hiljalleen. Tilanteessa ei oleellisia muutoksia.	"Ansa"
10.2.1940	08.45	Saavutettua Kuusijokilinjaa varustetaan. Tykistön lamauttamisammunnat ovat käynnissä.	
	14.55	Tykistön toiminta Luvelahtea vastaan jatkuu. Ei muuta ilmoitettavaa.	"Ansa"
	19.15	Tykistön tulivalmistelu jatkuu. Suoritetaan häiritsemispartiointia.	"Ansa"
11.2.1940	08.00	Tykistövalmistelun jälkeen oma hyökkäys on alkanut. Pääpaino Luvelahdessa.	"Ansa"
	13.50	Tilanteessa ei erikoista mainittavaa. Hyökkäys menee hitaasti eteenpäin. Ei muuta.	"Ansa"

- 19.45 Hyökkäys Luvelahden tukikohtaa vastaan on jatkunut koko päivän. Useita korsuja on vallattu.
Löytövaarassa on vallattu lähinnä Löytövaaraa olleet eristetyt pesäkkeet. Kuusijokilinjalla on ollut taisteluita koko päivän. Hyökkäykset on torjuttu. Kiekinkoskella vihollisen pienet hyökkäykset on torjuttu. Tuhottiin pesäkkeitä, joissa oli yhteensä noin 400 miestä. Avoimissa taisteluissa tuhottiin Riihivaarassa noin 300 miestä ja yksi hyökkäysvaunu.
- "Ansa"
- 12.2.1940 08.20 Hyökkäys jatkuu Luvelahden ja Kannaksen maastossa.
- "Ansa"
- 19.45 Asemamme on edelleen Kuusijokilinjalla. Ei erityistä vihollisen painostusta. Kiekinkoskella vihollisen eteneminen on pysäytetty linjalle Kiekinkoski – Pirttijärvi.
Sumsalle hyökännyt joukkueen vahvuinen vihollinen on lyöty hajalle. Hyökkäys Luvelahtea ja Kannasta vastaan jatkuu. Päivän kuluessa on molemmissa vallattu useita pesäkkeitä.
- "Ansa"
- 13.2.1940 08.45 Tilanteessa ei oleellisia muutoksia. Yön aikana ei Luvelahden ja Kannaksen pesäkkeitä saatu vallatuksi. Tykistön tulivalmistelua jatketaan tänään. Vihollinen ei ole painostanut idän suunnasta kummallakaan suunnalla.
- Mäkinen
- 09.45 54.D:n alainen osasto ilmoitti klo 09.45:
Varuskunnat ovat jatkuvasti saarrettuina. Suomalaiset ovat olleet toiminnassa "paarepeuksen" (eps) luona, johon olen kadottanut yhteyden. Varuskunnilla on huutava puute muonasta. Lentäjät heittävät lähetykset huolimattomasti, usein sitä paitsi suomalaisten alueelle. Olemme loppen nääntyneet, emmekä pysty käskyjen mukaisesti suorittamaan läpimurtoa saartorenkaiden. Ylläpidämme rohkeutta viimeiseen saakka. Annan tarkempia tietoja tappioista. Pyydä tiedottamaan tilanteesta.
- 14.35 Luvelahden pesäkemaaston valtaamisyriykset jatkuvat. Kuusijokilinjalla ei erikoista. Jumissa, Saunajärven kaakkoisrannalla on tuhottu 30 miehen hiihtosasto. Vihollisen partio on tuhottu myös Ukonvaarassa.
Kiekinkoskelta etelään, Kusiovaaran eteläpuolitse on todettu liikkuvan noin kahden komppanian suuruinen vihollisosasto. Tiedustelut ja valmistelut ovat käynnissä esiintyneiden vihollisten lyömiseksi.
Lentiirassa on tuhottu kuusi vihollista erästä hiihtopartiosta.
- 15.00 12 – 13.2.1940 siirtyi SP 5 (Sissipataljoona 5, Heimopataljoona) Kuhmoon ja on nyt taistelussa Kesselin maastossa "ryssien" kanssa.
- 15.15 Tällä hetkellä noin vahvennetun komppanian vahvuinen vihollinen, jolla on mukanaan konekiväärejä, on taistelussa Kesselin kohdalla omien joukkojemme kanssa, vihollisen paluutie on katkaistu ja sitä vastaan on suunnattu kolme komppaniaa.
Kiekinkoskella on eteläinen niemi puhdistettu vihollisista. Pohjoisen saappaanmuotoisen niemen kärjessä on vielä pieni vihollisosasto, jota tungetaan jälle.

- 20.00 Kiekinkoskella järven ranta on omien hallussa. Pirttijärvelle laskeutuneista neljästä lentokoneesta on tuhottu yksi kone järvenjälle ja sen ympärillä on 10 "ryssää". Kolme konetta pääsi nousemaan.
- Kesselinjärven ja Kälkäsenjärven välistä on tunkeutunut vihollisosasto. (Toden- näköisesti 24.Hiihtopataljoona). Siitä on tuhottu Marttilan kohdalla ainakin 60 miestä. Loppuja ajetaan takaa.
Kuusijokilinjalla on koko päivän ajan ollut vihollisen tykistötulta.
Jumissa, Saunajärven itärannalla, tilanne ei ole selvä.
Luvelahdessa ja Kannaksella päivän kuluessa on vallattu joitakin pesäkkeitä.
- 14.2.1940 09.45 Illalla vihollisen hyökkäys yritys hyökätä Luvelahdesta luoteeseen torjuttiin. Oma hyökkäyksemme pesäkkeisiin alkoi tänään klo 06.35.
Kälkäsen ja Kesselin väliin tunkeutunutta, pieniin osiin hajaantunutta, vihollisen hiihtopataljoona 24 tuhotaan edelleen. Vetkoon niistä on päässyt noin yksi komppania, jotka on saarrettu. Useita kymmeniä vihollisia on tuhottu.
Kuusijokilinjalla on rauhallista, samoin Kiekinkoskella. Jumiin on tuhottu toistasataa vihollishiihtäjää. Puhdistaminen siellä jatkuu.
- "Ansa"
- 13.25 Hiihtopataljoona 24:n tuhoaminen jatkuu Kesselinjärven ja Kälkäsen välisessä maastossa jatkuu. Pataljoona on jakaantunut pieniin osiin, jotka törmäilevät sinne tänne.
Luvelahdessa hyökkäys jatkuu vihollispesäkkeitä vastaan.
Kiekinkoskella ja Kuusijärvellä ei erikoista. Jumista ei tietoja tällä hetkellä.
- 19.45 Kesselin ja Kälkäsenjärven välissä taistelut jatkuvat. Tarkistamattomien tietojen mukaan pitäisi siinä olla 9:s ja 34. Hiihtopataljoona.
Kiekinkoskella, Kiekinjärven ja Pesosenjärven välinen niemi on puhdistettu vihollisista.
Kuusijokilinjalla tilanne on ennallaan. Niskavaaran eteläpuolella, Kalliolammen seutuvilla, on osia yhdestä venäläisestä hiihtopataljoonasta. (13?).
Luvelahden pesäkkeistä taistelu jatkuu.
- Päivän kuluessa on tuhottu ainakin 500 vihollista. Muun muassa Niskavaaran kaakkoispuolella on tuhottu viimeiseen mieheen noin 100 "ryssää" käsittänyt tiedusteluosasto.
Lehdon luona Pesosen ja Kiekinjärven väliltä on saatu saaliiksi hevoskuorma automaattikivääreitä.
- "Ansa"
- 15.2.1940 02.00 Venäläinen JR 337 ilmoittaa, että käsikranaatit ja bensiini ovat kokonaan lop- puneet, on vain kiväärinpatruunoita. Täksi päiväksi on muonaa vain 1/8 päivä- annosta. Hevosille ei ole ollut rehua neljään päivään. On syötetty turvetta.
- 09.30 Alueella Kälkäsenjärvi – Marttila – Vetko – tie – Mattila – Kälkänen on toden- näköisesti loput hiihtopataljoonista saarrettuna. Venäläiset ovat hajaantuneet pieniin osiin ja pyrkivät renkaasta eri suuntiin. Niiden tuhoamista jatketaan.
Luvelahtea käynnissä on harhauttava hyökkäys sitomistarkoituksella.
Muualla tilanne on ennallaan.
- "Ansa"

- 13.10 Kälkäsen ja Kesselin maastossa olevan vihollisen tuhoaminen jatkuu. Viime tilanneilmoituksen jälkeen saatujen tietojen mukaan on siellä tuhottu neljästä viidestä vihollista.
Löytövaaran maantien eteläpuolelle edennyt vihollisen hiihtopataljoona on kääntynyt tuloladulle.
Muualla tilanne on ennallaan.
"Ansa"
- 19.55 Kälkäsen – Kesselin maastossa vihollinen on tuhottu. Pieniä, hajalle lyötyjä vihollisosastoja ajetaan takaa. Marttilan maastossa on tuhottu toistasataa vihollista.
Muualla ei erikoista.
- 16.2.1940 10.00 Vihollisen Hiihtoprikaatin hiihtopataljoonat 9, 13 ja 34 on tuhottu. (Liite N:o 4, Vihollisen voimat. (Peitepiirros). (Dolinin hiihtoprikaati).
- 13.00 Maaston puhdistaminen jatkuu. Sotasaalista kerätään.
- 19.25 Joukkojen uudelleen ryhmittäminen on käynnissä. Kuusijokilinjalla ja Kiekinkoskella ei erikoista.
"Ansa"
- 20.00 15 – 16.2 käydyn taistelun aikana alueella Kesseli – Kälkänen – Vetko – on tuhottu täydellisesti vihollisen kolme hiihtopataljoonaa, numerot 9, 13 ja 34. Vihollisia on kaatunut noin 1500, osaston kokonaisvahvuuden oltua 1800. Hiihtopataljoonat kuuluvat "erikoisryhmään", joka käsitti edellä mainittujen pataljoonien lisäksi hiihtotiedusteluosaston, joka lyötiin 15.2 Jumin – Kalliolammen maastossa ja perääntyi rajan taakse. Sen tappiot olivat noin 300 kaatunutta.
Sotasaaliista on kerätty vasta osa. Tähän mennessä on koottu:

400 automaattikivääriä
30 pikakivääriä
4 konekivääriä
4 pienoiskranaatinheitintä

Kaatuneiden joukossa on muun muassa yksi eversti. Omien joukkojen uudelleen ryhmittäminen on käynnissä.
"Ansa"
- 17.2.1940 08.18 Tilanteessa ei erikoista.
"Ansa"
- 12.35 Maavoimista ei erikoista. Vihollisen ilmavoimat ovat vilkkaassa toiminnassa joukkojemme yläpuolella.
- 19.30 Kiekinkosken suunnalla on rauhallista. Kuusijokilinjalla on vihollisen toimintaa. Loson ja Kuusijärven välisessä maastossa on todettu noin kahden komppanian vahvuinen vihollisosasto. Päivän aikana on tuhottu Hiihtoprikaatin harhailevia 2 – 20 miehen suuruisia osia. Yhteensä noin 70 miestä. Vihollisen ilmatoiminta on vilkasta.
"Ansa"
- 21.00 Tänäpäivänä on ammuttu alas yksi vihollisen kaksimoottorinen pommikone sekä hävittäjä. Molemmat menivät mäsäksi. Paikka on todettu Kälkäsen maastosta.

- 18.2.1940 08.30 Loson ja Kuusijärven välisessä maastossa tavatun vihollisosaston tuhoaminen on käynnissä. Muualta ei erikoista.
"Ansa"
- 12.20 Viitataan Lieksan sotapäiväkirjaan, samaan aikamäärään, jossa Kuhmossa olevien "ryssien" komentaja Gusevskille osoitettu ruokalähetys kirjeen sisältö.
- 14.30 Loson ja Kuusijärven välisessä maastossa tavatusta vihollisosastosta on tuhottu noin 100 miestä Loson eteläpuolelle. Osa joukosta pääsi Loson tukikohtaan. Rauhallista.
- 15.00 Liite: Venäläisten selostuksia Kuhmoon ilmaantuneiden hiihtopataljoonien toiminnasta.
- 19.30 Kiekinkoskella noin komppanian vahvuinen näyttää kaivautuvan. Kuusijokilinjalla on vihollisen vilkasta partiotoimintaa. Tien eteläpuolella, Saunajärven – Kuusijärven maastossa on lyöty takaisin vihollisen osasto, jonka vahvuus on noin 100 miestä. Useampia pienempiä partioita on tuhottu. Tien pohjoispuolella noin kahden joukkueen vahvuinen vihollinen on yrittänyt hyökätä Kylmäjärven kautta vartioon. Päivän aikana kaikilla lohkoilla on ollut edessä vihollisia. Vihollisen ilmavoimien hävittäjien ja pommikoneiden toimintaa. Luvelahden ja Rastin suunnalla ei uutta.
- 19.2.1940 08.30 Kiekinkosken suunnalla on oma paikallinen hyökkäys käynnissä. Kuusijokilinjan takana Kuusijoen ja Löytövaaran väliin on tunkeutunut pienehkö vihollisosasto. Sen lyöminen on käynnissä. Loson valtausta on siirretty hieman. Rauhallista.
- 14.00 Kiekinkoskella jatkuu hyökkäyksemme Kiekinniementalon maastossa. Vihollinen on kaivautunut. Osa korsuista on vallattu. Lehdon maasto on hallussamme.
Kuusijokilinjalla on rauhallista, lukuun ottamatta vihollisen harvaa tykkitulua. Losossa on saartorenkamme palautettu ja Ukonvaarassa ollut vihollinen on vetäytynyt etelään päin. Viimeksi mainittu on vihollisen vangin kertoman mukaan hiihtävä ratsuväkirykmentti 45, johon kuuluu viisi eskadroonaa a'100 miestä.. Pienemmät vihollisosastot ovat tunkeutuneet länttä kohti. Yksi noin kaksi kilometriä Kusionvaarasta etelään ja toinen, jonka vahvuus on epävarma, partiotiedon mukaan noin 200 miestä. Molempia ollaan lyömässä Kylmäjärven pohjoispuolen maastossa. Taistelu on parhaillaan käynnissä.
Loson saartorenkasta on antautunut yksi korsu, jossa 14 oli Losoon päässeestä Hiihtävästä ratsurykmentti 45:stä. Vihollisen ilmatoiminta on erittäin vilkasta, etenkin Kälkäsen maastossa. Vihollinen on alkanut käyttää syöksypommitus taktiikkaa.
"Ansa"
- 20.55 Kuusijokilinjalla vihollisen pientä toimintaa. Tilanne ennallaan.
"Ansa"
- 20.2.1940 10.10 Vihollinen hyökkää Kuusijokilinjalla. Hyökkäystä tukee patteristo. Ukonvaaran – Lehmivaaran maastoissa tiedustelumme on käynnissä. Viime yön aikana on tuhottu Kylmäjärvellä 46 miehinen vihollisosasto ja Kusionvaarasta kaksi kilometriä etelään on tuhottu 50 miehen vihollisosasto. Osa osastosta vetäytyi itään.

Kiekinkosken suunnalla joukkomme ovat järvilinjalla puolustuksessa. Taistelu-uurtiot ovat Lehdossa ja Kiekinniemen kaakkoispuolella. Noin komppanian vahvuinen vihollinen on korsuissa Kiekinniemen talon pohjoispuolella. Noin 50 miehen vahvuinen vihollisen sissiosasto, joka oli edennyt pohjoisesta taloon, Kangasjärveltä kaksi kilometriä itään, on joukkomme saartanut ja sitä tuhotaan.

	16.15	Lentiiran suunnasta on tullut noin 40 – 50 miehen vihollisosasto, se on saarrettuna eräässä metsikössä, puolitoista kilometriä Kangasjärvestä itään. Sitä ei ole vielä kokonaan tuhottu. Kiekinkosken linjalta ei uutta. Kuusijokilinjalta vihollisen jalkaväki on hyökännyt aina käsikähmään saakka maantien suunnalla. Se on lyöty takaisin. Kuusijokilinjalta on myös tykistön tulta. Löytövaaraan ampuu arviolta noin patteristo. Muualta ei uutta. Kylmäjärven itäpäässä vihollinen näyttää ryhmittyvän. Tarkemmat tiedot puuttuvat.	
	19.05	Tilanteessa ei uutta.	"Ansa"
21.2.1940	08.35	Kylmäjärven itäpää on puhdistettu yön kuluessa. Noin 50 vihollista on tuhottu. Kuusijokilinjalta vihollinen ei ole hyökännyt yön aikana. Muualta ei erikoista.	"Ansa"
	12.30	Kangasjärven itäpuolella on tuhottu saarroksissa ollut vihollisen tiedusteluosasto, yhteensä noin 50 "ryssää". Joukossa oli yksi sotilaspukuinen nainen. Muualla ei tilanteessa uutta.	
	19.40	Kuusijokilinjalta päivän kuluessa noin yhden patteriston tykistön tuli. Muualta ei ilmoitettavaa.	
22.2.1940	08.30	Yö on kulunut rauhallisesti.	"Ansa"
	13.30	Ei erikoista.	"Ansa"
	20.00	Kiekinkosken suunnalla, Heinävaaran ja Riihiniemen puolivälissä maantiellä on tuhottu kaksi partiota, yhteensä 34 miestä ja kuusi hevosta. Rastinjärven länsipuolella on partiokahakka saarroksissa olevan vihollispartion kanssa. Kaksikymmentä "ryssää" on tuhottu. Vihollisen partio on edennyt pohjoisesta Ontojärveä pitkin. On taistelussa Tuuliniemessä ja Tikkasen talon maastossa maantien pohjoispuolella. Vahvuudesta ei ole tietoa. Vihollinen on Luvelahdessa heittänyt lentokoneista laskuvarjoilla paketteja. Luvelahdessa ja Reuhkassa on tuhottu vihollisen korsuja ainakin kuusi kappaletta. Vihollisen leirialueita Kuusijokilinjan itäpuolella on ammuttu tykistöllä.	"Ansa"
23.2.1940	09.00	Yö on kulunut rauhallisesti.	

	12.50	Ontojärvellä tavatun vihollispartion kanssa taistelu jatkuu. "Ryssä" ovat pääasiassa maantien ja Ontojärven välisessä maastossa saarrettuina. Kotalassa paloi noin kymmenen "ryssää". (Kotala on Ontojärven pohjoisrannalla). Kiekinkoskella ei uutta. Kuusijokilinjalla on vihollisen tykistön tulta. Luvelahtea ja Losoa vastaan ammutaan omalla tykistöllä suorasuuntausmenetelmällä.	
	19.00	Ontojärven eteläpuolella tavattu vihollispartio on tuhottu. Vahvuus noin 30 miestä. Osasto oli puettu suomalaisiin sotilaspukuihin. Muualta ei uutta.	
24.2.1040	08.30	Kuusijokilinjalla heikkoa vihollisen tykistön tulta. Muualta ei erikoista.	"Ansa"
	08.30	23.2 klo 18.16 Feodorov ilmoittaa: Te ette lainkaan ymmärrä meidän olosuhteitamme. Teidän kuuma vetenne kuulostaa ironiselta pilanteolta. Joskus meidän onnistuu sulattaa lunta. Jos te onnistettu heittämään vettä tynnyriin, niin pidämme sitä onnena. Ajatelkaa tarkemmin meidän ampumahautaolosuhteitamme suomalaisten yhtämittaisen tulen alaisena. Heittäkää vaikka rasia tulitikkuja.	Feodorov
	12.30	Rauhallista.	"Ansa"
	19.00	Rauhallista.	"Ansa"
	19.5	"Ansa", "Uhka". 1) Divisioonalle alistetaan erillinen kranaatinheitinkomppania "Kinos". Komppaniaa ei saa elimellisesti liittää mihinkään joukko-osastoon. 2) Komppani kuljetetaan 24/25.2 välisenä yönä rautateitse P-SRE:n toimesta Sotkamoon. Tarkempi saapumisaika ilmoitetaan erikseen. 3) Divisioona järjestää komppanian vastaanoton ja edelleen kuljettamisen. Miehistön kuljetusta varten P-SRE:n toimesta on varattu neljä autobussia Sotkamoon. 4) Komppanialla on mukana kolmen vuorokauden muona ja määrävahvuuden mukaiset ampumatarvikkeet. 9.D:n ryhmitys peitepiirroksena. Liite n:o 5, 21.2.1940.	
25.2.1940	08.40	Eilen klo 21.00 Kiekinkosken heinävaaran pohjoispuolelle edennyt vihollisosasto on tuhottu. Sen vahvuus oli 8 hevosta ja 20 "ryssää". Luvelahdessa ja Reuhkavaarassa hyökkäyksemme on käynnissä. Muualla on rauhallista. Yöllä ei ollut vihollisen lentotoimintaa.	"Ansa"
	14.20	Reuhkan vihollispesäke on vallattu. Luvelahdessa hyökkäyksemme jatkuu. Muualta ei uutta.	"Ansa"

- 19.30 Reuhkan tukikohta on vallattu. Taistelussa on tuhottu noin komppania venäläisiä. Kuusijärven kaakkoislahden kautta on edennyt uusi vihollinen Kalliolammesta noin kolme kilometriä kaakkoon. Muualta ei erikoista.
"Ansa"
- 26.2.1940 08.30 Eilen Kuusijärven Kalliolammen maastossa on todettu vihollisosasto, jonka va-
vuus on noin 50 miestä. Sitä on ajettu takaa Kuusijärven pohjoispuolelle. Vihollisen ilmoitointi oli yöllä vilkasta. Muualta ei erikoista.
"Ansa"
- 13.00 Luvelahden ja Loson valtaamista valmistellaan. Tukena käytetään tykkien suorasuuntaustulta. Useita korsuja on ammuttu hajalle. Muualta ei ilmoitettavaa.
- 19.45 Kiekinkosken Lehdon eteläpuolelle on tuhottu kymmenen "ryssää" nuotiolle. Losossa ja Luvelahdessa tuhottiin kolme tykkiä.
- Rauhkavaarasta saaliiksi saatiin:
- 4 autoa
 - 2 hevosta
 - 2 kenttäkeittiötä
 - 5 konekivääriä
 - 20 pikakivääriä
 - 23 automaattikivääriä
 - 135 kivääriä
 - 2 konepistoolia
 - 2 pienoisheitintä
 - 2 valopistoolia
 - 3 puhelinta
- Muualta ei erikoista.
- 27.2.1940 08.30 Losossa hyökkäys on käynnissä. Muualta ei mainittavaa. Yöllä vihollisen ilmoitointi oli vilkasta.
"Ansa"
- 13.20 Losossa taistelut jatkuvat. Muualta ei erikoista.
- 19.30 Hyökkäys Losossa jatkuu. On vallattu kolme isoa ja kaksitoista pienempää korsua. Vihollinen tekee sitkeästi vastarintaa. Luvelahdessa hyökkäys on alkanut klo 17.30. Muualta ei erikoista.
"Ansa"
- 28.2.1940 08.30 Hyökkäys Losoa vastaan jatkuu. Luvelahdessa hyökkäyksemme on pysähtynyt. Muualta ei erikoista.
"Ansa"
- 12.50 Losossa on kolme pientä korsua vallattu. Hyökkäys jatkuu. Luvelahdessa ei erikoista.
"Ansa"
- 19.05 Hyökkäyksistä Losoa ja Luvelahtea vastaan. Viime ilmoituksen mukaan ei hyökkäys ole mennyt eteenpäin. Muualta ei uutia.
"Ansa"

- 29.2.1940 08.30 Hyökkäys Losossa on alkanut jälleen kello 05.00. Luvelahdessa ei päästä eteenpäin ilman uutta tulivalmistelua. Kiekinkosken suunnalla on tuhottu muonantuoja ja partioita yhteensä 40 miestä ja kolme hevosta. Muualla on rauhallista. Yöllä ei ollut lentotoimintaa.
- "Ansa"
- 13.15 Hyökkäyksemme Losoa vastaan jatkuu. Luvelahtea valmistelut ovat käynnissä. Jumin itäpuolella metsikössä on ammuttu alas vihollisen pommikone, joka syttyi tuleen. Muualla ei erikoista.
- 19.25 Valmistelut hyökkäyksen jatkamista varten Losossa ja Luvelahdessa jatkuvat. Kiekinkosken suunnalla ei erikoista. Kuusijokilinjalla vihollinen on hyökännyt ja noin kaksi vihollisen komppaniaa on päässyt murtautumaan asemeimme tien ja Kuusijärven välissä. Vastaisku on käynnissä. Vihollisen ilmatoiminta on vilkasta. Muun muassa Sivakan, Rastin ja Klemetin maastoihin on pudotettu tarvikkeita. Vihollisella on ollut useita kertoja 20 konetta yhtä aikaa ilmassa.
- "Ansa"
- 23.30 Kuusijoki on hallussamme.
- "Ansa"
- 1.3.1940 08.30 Kuusijärven länsipään maastoa, jonne on jäänyt vielä pieni vihollisosasto, pudistetaan. Itse Kuusijoki on hallussamme. Vihollisen tappiot ovat noin 60 kaatunutta yöllisten laskelmiemme mukaan. Toiminta Luvelahdessa ja Losossa jatkuu. Muualta ei erikoista. Vilkas lentotoiminta on kestänyt koko yön ja jatkuu yhä.
- 13.00 Oma tykistön tulivalmistelu jatkuu Luvelahdessa. Losossa pyritään eteenpäin. Kuusijokilinjalla on vihollisen voimakasta tykistötulta. Vihollisen jalkaväen hyökkäystä ei ole vielä todettu. Kuusijärven länsipäässä ollaan selvittämässä siellä olevaa pientä vihollisosastoa. Muualla on omien pienien ryhmien toimintaa. Vihollisen ilmatoiminta on erittäin vilkasta.
- "Ansa"
- 18.55 Päivän kuluessa on "ryssä" hyökännyt Kuusijoella kaksi kertaa maantien molemmilla puolilla, painopiste on ollut vasemmalla. Oikealla, Kuusijärven itäpäässä, on hyökännyt yksi vihollisen hiihtopataljoona, rajavartiopataljoona 39, vahvistettuna noin komppanian vahvuisella hiihto-osastolla. Hyökkäystä on valmistellut ja tukenut koko vuorokauden ainakin patterin tuli. Hyökkäykset on torjuttu.
- Erään vangiksi saadun sotamiehen kertoman mukaan olisi vihollisella Riihivaaran suunnalla divisioona. Kertomus ei kuitenkaan ole uskottava. Vihollisen hyökkäykset ovat olleet rajuja ja vihollinen on paikka paikoin päässyt tunkeutumaan pääpuolustusasemaamme, josta ne on vastaiskulla heitetty takaisin. Tykistötuli jatkuu
- Kiekin suunnalla vihollinen ei ole osoittanut aktiivisuutta. Lähellä valtakunnan rajaa käyneet partiomme eivät ole todenneet vihollisen saaneen vahvennuksia.
- Losossa taistelu jatkuu. Kannaksella on ammuttu suorasuuntaustykillä kaksi korsua ja yksi vihollisen tykki on ammuttu rikki.
- Luvelahdessa on ammuttu rikki kahdeksan korsua. Muualla on rauhallista. Vihollisen ilmavoimien toiminta Riihivaaran ja Loson suunnalla on ollut erikoisen vilkasta. On ollut hävittäjiä ja pommikoneita. Vihollinen on heittänyt

laskuvarjoilla muun muassa haupitsin ammuksia Luvelahteen, puolet ammuksista tuhoutui tai joutuivat joukkojemme haltuun.

”Myrsky”

2.3.1940 08.45 Kiekinkosken suunnalta ei erikoista. Kuusijokilinja on hallussamme, vihollisen voimakas tykistötuli on alkanut jälleen aamulla. Losossa, Kannaksella ja Luvelahdessa jatkuu korsujen tuhoaminen tykistön suorasuuntaustulella. Samalla se on tulivalmistelua jalkaväen hyökkäystä varten. Sivakan – Rastin saarroismaastoissa on omien partioryhmien taisteluja.

20.15 Kuusijoella on ollut kiivasta vihollisen tykkitulta koko päivän ajan. Vihollisen jalkaväki hyökkäsi maantien suunnassa ja sen eteläpuolella. Hyökkäys on torjuttu. Losossa on vallattu yksi iso korsu ja ammuttu rikki kaksi vihollisen tykkiä. Luvelahdessa alkoi klo 19.15 jalkaväkemme hyökkäys ”esikuntakukkulaa” vastaan, voimakkaan tykistön tulivalmistelun jälkeen. Muualla on rauhallista. Partiomme on todennut, että Puurojoen latvoilla olevan lammen luota on koko yön ajan kuultu tulitaistelua. On arvioitu, että ”ryssät” tappelevat siellä keskenään. Ammunta on ollut ajoittain melko kiivasta, kuultiin avunhuutoja ja jokin, todennäköisesti tukkikämpä paloi. Vihollisen tappiosta ei ole saatu tietoja. Vihollisen ilmatoiminta joukkojamme vasta, etenkin Losossa on ollut erikoisen voimakasta.

”Myrsky”

3.3.1940 09.00 Kuusijoella vihollisen harvaa tykistötulta. Kylmäjärven itäpäässä on oma rajoitettu hyökkäys asemiemme parantamiseksi on käynnissä. Kaikkolammen maasto on hallussamme. Losossa hyökkäyksemme jatkuu. Yön aikana on vallattu kaksi korsua. Kannaksella jatkamme suorasuuntausammuntaa. Kiekinkosken suunnalla on rauhallista. Luvelahdessa on hyökkäyksemme saavuttanut ”esikuntakukulasta” noin puolet, länsipään ja keskustan. Taistelu jatkuu paikoittain hyvin kiivaana. Muualta ei erikoista. Lumipyry, ei vihollisen lentotoimintaa.

”Myrsky”

13.30 Luvelahdessa on vallattu 54.Divisioonan ”Esikuntakukkula” kokonaan. Divisioonan esikunnan kohtalosta ei vielä ole tietoa. Luvelahti jakaantuu kahteen erilliseen osaan. Hyökkäyksemme itäisen osan ottamiseksi jatkuu. Kuusijokilinjalla on käynnissä vihollisen ankara hyökkäys voimakkaan tykistön tulivalmistelun jälkeen. Vihollinen on onnistunut murtautumaan maantien suunnassa asemeimme. Vastaiskumme on käynnissä. Muualla on hiljaista.

16.00 Joukkomme vetäytyvät viivytäten Kuusijokilinjalta Löytövaaran puolustusasemiin.

19.40 Kuusijokilinjalta Löytövaaran puolustusasemiin vetäytyminen on edelleen käynnissä. Loson valtaaminen on keskeytetty. Kannaksella tykistömme ampuu suorasuuntausmenetelmällä hävitysammuntaa vihollisen korsuihin. Luvelahden itäiseen tukikohtaan alkoi hyökkäyksemme klo 18.00 tulivalmistelun jälkeen. Vihollisen ilmatoiminta iltapäivällä oli vilkasta.

”Myrsky”

- 4.3.1940 09.25 Hyökkäyksemme Luvelahdessa jatkuu itäiseen suuntaan. Noin puolet itäisestä tukikohdasta on vallattu. Vihollinen on ollut aktiivinen ja tehnyt kaksi vastaiskua, jotka on torjuttu.
Löytövaarassa oma vastaiskumme on käynnissä. Muualla ei erikoista.
"Ansa"
- 13.10 Luvelahdessa, Klemetissä ja Löytövaarassa taistelu jatkuu.
"Ansa"
- 19.30 Löytövaaran, Kylmäjärven asemissa vihollisen hyökkäykset on torjuttu. Suoritimme menestyksellisen vastahyökkäyksen Kylmäjärven suunnasta Löytövaaran asemien eteen. Vihollisen tappiot arvioidaan viideksisadaksi kaatuneeksi. Äskettäin saadun vangin kertoman mukaan vihollisella on Löytövaarassa Jalkaväkirykmentti 83 (163.D), jota on vahvennettu pataljoonalla sekä Rajavartiopataljoona 39:llä. Kaikilla on sukset. Kannaksella on tykistön tuhoamisammunta jatkunut. Useita vihollisen korsuja on tuhottu.
Luvelahden itäisessä tukikohdassa on tunkeuduttu korsualueen tasalle ja vallattu runsaat puolet tukikohdasta. Taistelu jatkuu.
Klemetissä vihollinen hyökkäsi ainakin komppanian suuruisella voimalla kranaatinheittimien tukemana idän suuntaa asemiamme vastaan. Vihollinen heitettiin osin takaisin ja osin tuhottiin.
Sumsassa hyökkäsi vihollinen kranaatinheitintulen tukemana asemiamme vastaan. Vihollisen vahvuus oli ehkä kaksi joukkuetta. Vihollinen on vetäytynyt takaisin.
Muualla on rauhallista.
"Ansa"
- 5.3.1940 08.47 Toiminta jatkuu.
"Ansa"
- 14.00 Löytövaarassa rajoitettu vastahyökkäyksemme on käynnissä. Vihollisen toiminta Löytövaarassa on jonkin verran laimentunut.
Taistelu Luvelahti itäisessä on keskeytetty joukkojen levon vuoksi joiksikin tunneiksi.
Klemetissä vihollinen hyökkää itään maantien suunnassa noin komppanian vahvuisella voimalla, kranaatinheittimien ja panssarintorjuntatykkien tukemana.
Tykistöemme ampuu suoralla suuntauksella Kannasta sekä Luvelahti "läntistä". Ilmatoiminta on erittäin vilkasta. Pommituksia ja hävittäjätoimintaa, joka on kohdistunut lähinnä taistelujoukkoihin.
"Ansa"
- 19.45 Klemetissä vihollinen on hyökännyt, mutta hyökkäys on torjuttu-Luvelahdessa on oma hyökkäyksemme alkanut itäisessä tukikohdassa.
Löytövaaran ja Kylmäjärven välillä vihollisen hyökkäys on torjuttu.
Muualla ei erikoista.
"Ansa"
- 6.3.1940 09.30 Löytövaarassa on vihollisen tykistötulta. Jalkaväen painostusta ei ole vielä ollut.
Luvelahti itäisessä eilen iltainen hyökkäys on edistynyt noin 500 metriä.
Klemetissä on hiljaista.

Mäntyvaaraan on viime yönä tullut vihollisen partio, jonka vahvuudesta ei ole tietoa, muuta sen tuhoaminen on käynnissä.

"Ansa"

- 13.50 Vihollisen hyökkäys on käynnissä Löytövaarassa. Mäntyvaarassa on käynnissä voimakkaan vihollispartion tuhoamistaistelu. Muualla ei erikoista. Vihollisen ilmatoiminta on ollut vilkasta.
- 19.45 Vihollinen on hyökännyt päivän kuluessa toisen kerran Löytövaarassa ja Kylmäjärvellä voimakkaan tykistötulen tukemana. Hyökkäykset on torjuttu. Klemetissä heikohko kahden hyökkäysvaunun ja kranaatinheittimien tukemana 1 – 2 komppanian vahvuisen vihollisosaston hyökkäys on torjuttu. Mäntyvaarassa jatkuu vihollisen 50-miehisen sissiosaston tuhoaminen. Iltapäivällä vihollisen ilmatoiminta oli erittäin vilkasta. Muualla ei erikoista.
- 7.3.1940 10.15 Löytövaarassa kiivasta vihollisen tykkitulta. Vihollinen on torjunut hyökkäyksemme Kannaksella. Muualla ei erikoista.
- 13.20 Edelleen kiivasta tykkitulta Löytövaarassa ja jalkaväen hyökkäys on käynnissä Kylmäjärven eteläpuolella. Muualla ei erikoista.
- 19.50 Löytövaarassa maantien suunnassa tapahtunut hyökkäys on torjuttu. Kylmäjärven eteläpuolella hyökkäys jatkuu. "Ryssillä" on etulinjan takana konepistoolimiehet. Vihollinen ampui voimakasta tykkitulta koko päivän ajan. Luvelahti itäisessä hyökkäyksemme on edelleen käynnissä. Klemetissä vihollinen valmistaa murroksia Klemetin itäpuolelle. Kiekinkoskella on todettu vihollisen irrottaneen noin 60 miehen osaston itään päin. Takaa-ajo on käynnissä. Ilmatoiminta iltapäivällä oli jaksoittain vilkasta.
- 20.08 9.D
- Tänä yönä siirretään P-KR:stä kaksi komppaniaa (4+3) ja konekiväärijoukkue autoilla Kannakselle käytettäväksi rintaman eteläisellä osalla, jolloin täällä toimivia joukkoja voitaneen tarpeen vaatiessa vastaavasti vapauttaa. Henkilökuntaa alistetuista joukoista ei ilman minulta saatua lupaa saa siirtää toisiin joukkoihin.
- Tuompo
- 8.3.1940 09.00 Löytövaarassa vihollinen hyökkäsi tiensuunnassa aamuhämärän aikana ilman tykistön tulivalmistelua asemeimme. Hyökkääjä lyötiin vastaiskulla takaisin. Luvelahti itäisessä on vallattu yksi korsu. Hyökkäys jatkuu. Muualla ei mainittavaa. Mäntyvaaraan ilmestynyt vihollispartio oli puettu suomalaisiin sotilaspukuihin.
- "Ansa"
- 13.40 Vihollinen hyökkäsi Löytövaarassa maantien molemmin puolin. Hyökkäys on torjuttu. Vihollisen tykistö ampuu, tuli on hieman laimeampaa. Välittömästi Löytöjärven eteläpuolella noin 100 miehen vahvuisen vihollisosasto on hyökkäämässä. Vastaiskumme on käynnissä. Luvelahden itäisestä osasta on vallattu noin puolet. Tukikohdasta on saatu 60 vankia. Vihollisia on painunut Saunajärven jäälle useita kymmeniä. Ne on tuhottu. Vihollisen ilmatoiminta on erittäin vilkasta.
- "Ansa"

	19.50	Löytövaarassa vihollisen hyökkäys on lyöty. Luvelahti itäinen on vallattu. Vihollisia on kaatunut noin 300 ja vankeja on otettu 125, joista viisi on upseeria. Osa vangeista on haavoittuneita. Muuta salista ei vielä ole ehditty tarkastaa. Kaksi hävittäjää on ammuttu alas. Muualta ei erikoista. Vihollisen ilmatoiminnassa on ollut pommituksia, hävittäjien toimintaa ja muonien heittoa tukikohtiin.	"Ansa"
9.3.1940	08.45	Yö oli rauhallinen.	"Ansa"
	14.00	Löytövaarassa kiivasta tykistötulta viiden tunnin ajan. Kylmäjärven eteläpuolella vihollinen hyökkää noin kahden komppanian vahvuisella osastolla. Muualla ei erikoista. Ilmatoiminta on ajoittain erittäin vilkasta.	
	20.10	Löytövaarassa vihollisen tykistötuli kuuden tunnin ajan on ollut erittäin voimakasta. Vihollinen on suorittanut kaksi hyökkäystä Kylmäjärven etelärannan suunnassa. Hyökkäykset torjuttiin. Muualla rauhallista.	"Ansa"
10.3.1940	09.00	Kylmäjärven itäpäästä kaksi kilometriä pohjoiseen, "Koivun" kenttävartiossa (Pellikan kämpällä) on ollut partiokahakka, jossa kaatui noin 20 "ryssää". Muualla rauhallista.	
	14.00	Löytövaarassa vihollisen tykistön häiritsemistulta. Muuten tilanne on ennallaan.	
	19.45	Löytövaarassa vihollisen hyökkäys tien suunnassa on torjuttu. Tykistön häirintätulta. Lentotoiminta vilkasta.	
		Luvelahti itäisen sotasaalis:	
		6 konekiväärejä	
		5 pikakivääri	
		293 kivääriä	
		1 pienoisheitin	
		1 haupitsi (122 mm)	
		1 Kanuuna (LK)	
		135600 kiväärin patruunaa	
		200 käsikranaattia	
		23 puhelinta	
		1 14" keskus	
		36 kärryä	
		6 puhelinajoneuvoa	
		2 moottorisahaa	
		15 satulaa	
		80 kirvestä	
		1000 lapiota	
		3 radiovastaanotinta	
		30 laatikkoa sekalaisia ammuksia	
		300 - 400 kaatunutta "ryssää", joista 125 vankia.	

11.3.1940	08.30	"Ryssä" hyökkäsi Löytövaarassa yön aikana tykistön tukemana. Hyökkäys torjuttiin. Muualla tilanne on ennallaan.	
	13.00	Löytövaarassa on rauhallista. Muualta ei uutta.	"Ansa"
	20.00	Rauhallista.	"Ansa"
12.3.1940	08.45	Yö oli rauhallinen. Noin 1-2 komppanian vahvuinen vihollisosasto liikehtii Löytöjärven eteläpuolella länttä kohti. Muualla ei erikoista.	"Ansa"
	13.00	Löytövaarassa tykistötulta. Maantien eteläpuolella vihollisen hyökkäys on käynnissä. Muualla tilanne on ennallaan. Loson itäpuolella on pudotettu yksi kaksimoottorinen pommikone. Kone paloi.	"Ansa"
	19.40	"Ryssä" hyökkäsi päivän kuluessa noin kolmen komppanian suuruisin voimin sekä kahdeksan hyökkäysvaunun tukemana Löytöjärvellä ja sen eteläpuolella. Suorittivat hyökkäyksen kymmenen eri kertaa. Vihollinen ampui voimakasta tykkiltä Löytövaaraan. Hyökkäykset on torjuttu. Rutkunpurolla on havaittu noin yhden tai kahden komppanian vahvuinen "ryssän" tukikohta, joka on piikkilangoilla varmistettu. Luvelahti läntisessä h= kello 19.30. Vihollisen ilmoitointi päivän aikana oli vilkasta. Muualla tilanne on ennallaan.	"Ansa"
13.3.1940	04.10	PM:n puhelinsanoma N:o 821/op.1. 13.3.40 Rauhasta lienee sovittu ja sen mukaan vihollisuudet on lopetettava 13.3.40 klo 11.00. PM:n alaisten yhtymien valmistauduttava siihen, että tiedotus vahvistuksen tähän saavuttua voidaan se ajoissa saattaa joukkojen tietoon.	Käskystä: A.F.Airo
	07.20	PM:n puhelinsanoma N:o 822/op. 1. 13.3.40 PM:n puhelinsanoma N:o 821 op.1. 13.3. vahvistetaan.	A.F.Airo
	07.30	Rauhasta sovittu. Vihollisuudet lopetetaan 13.3.40 klo 11.00.	Käskystä: Viklund
	07.30	Hyökkäys lopetettava Luvelahdessa. Henkilökuntaa ei saa enää uhrata.	Viklund
	08.00	Löytövaarassa tykistön häirintätulta, sekä konekivääri-, ja kivääritulta. Kello 07.30 alkoi kiivas tykkituli, joka kohdistui Löytöjärven suuntaan. Vihollisen	

hyökkäysvaunuja on kuusi kappaletta Löytöjärven jäällä. Eilisessä hyökkäyksessä tuhottiin yksi hyökkäysvaunu ja yhtä vioitettiin. Luvelahdessa taistelu on käynnissä lähietäisyyksillä. Vihollisen hävittäjät ovat erittäin voimakkaasti joukkojamme kimpussa. On pakko jäädä toistaiseksi nykyisiin aseisiin. Vetäytyminen vasta määräjän tultua. Muuten tilanne on ennallaan.

	11.45	Rauhallista. Käsky on mennyt kaikille, mutta tällä hetkellä yhteys on poikki Luvelahteen ja Löytövaaraan etulinjoille.	
		Kello 10.40 alkoi ankara lentopommitus Kälkäseen JR 27:n komentopaikan seuduille. (Mukana 15 vihollisen lentokonetta).	"Ansa"
	20.30	On oltu neuvottelemassa Gusevskin edustajien kanssa, joka ilmoitti, että ilman valtuuksia he neuvottelevat vasta 14.3 klo 10.00. Rauhallista.	"Ansa"
14.3.1940	20.10	Neuvottelut ovat vielä käynnissä. "Ryssät" ovat ehdottaneet: 1) Että saisivat luvan kuljettaa 50:llä lentokoneella kahtena päivänä, kaksi kertaa päivässä evakuoitavia laskeutumalla Rastinjärven jäälle. 2) Ovat tilanneet autoja kaapattujen sanomien mukaisesti.	
15.3.1940	09.00	"Ryssät" ovat kuljettaneet haavoittuneita koko yön ja aamun ajan laskeutumalla lentokoneillaan Rastinjärven jäälle. Tie Klemetistä Riihivaaraan on puhdistettu. Losoa evakuoidaan. "Ryssät" ovat luvanneet pudistaa maaston asettamistaan miinoista.	"Ansa"
	13.40	Rauhallista.	Virtaniemi
	19.40	"Ryssät" ovat palauttaneet Löytövaarasta vangitsemansa 1+4 pioneeria. "Ryssien" hevonen on ajautunut Luvelahden itäpuolella miinaan noin klo 17.00 aikaan. Alue oli toimestamme merkitty vaaralliseksi.	Virtaniemi
16.3.1940	08.00	Ei oleellista.	Virtaniemi
	19.23	Ei mitään erikoista.	"Ansa"
17.3.1940	08.35	Tilanne ennallaan.	"Ansa"
	17.15	Os. Laulajainen, joka käsitti kolme komppaniaa, kk-joukkueen ja 4.Er.ptri:n, lähtö Kuhmosta 18.3.40 klo 06.00. Saapuu Nurmekseen 20.3.40 klo 14.00. Osasto Ruotsalo, joka käsittää Er.P 12:sta, lähtö Kuhmosta 20.3.40 aamulla. Saapuu Nurmekseen 22.3.40 klo 14.00.	
	19.50	Toiminta sujuu häiriöitä.	"Ansa"

- 8.3.1940 09.00 "Ryssä" on vetäytynyt Sivakan tienhaaraan asti. Luvelahdessa on huomattu vihollisen liikettä itään.
- 13.50 Partiomme on tarkastamassa Latva – Sivakka aluetta, vihollinen on vetäytynyt sieltä pois.
"Ansa"
- 19.3.1940 09.45 Venäläiset ovat vetäytyneet Niskaan. Ovat kuljettaneet sen ohi:
9000	miestä
677	hevosta
173	autoa
21	hyökkäysvaunua
25	Tykkiä
15	ilmatorjuntakonekivääriä
4	traktoria
52	kenttäkeittiötä
- 19.55 "Ryssä" on jättänyt Löytövaaran. Samoin se on vetänyt varmistuksensa pois Kusionvaaran luota.
Oma kenttävartiomme on asetettu Kiekinkoskella valtakunnan rajalle.
Lentiira on joukkojemme hallussa. "Ryssä" on vetäytynyt valtakunnan rajan taakse.
- Rasti – Luvelahti alue on vain romua.
- 20.3.1940 18.30 Joukkomme ovat ottaneet haltuun tien Löytövaaraa myöten. Riihivaara on tyhjä. Hiilikossa on vielä "ryssän" viestiosasto yhteyksiään purkamassa. Riihivaaran ja rajan välillä on vielä vihollisen joukkoja matkalla rajan taakse.

